

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”**

(відповідно до вимог ECTS)

для студентів II курсу

**Харків
«Право»
2010**

ББК 67.9(4УКР)301

Н 15

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних і семінарських занять з навчальної дисципліни “Адміністративне право” (відповідно до вимог ECTS) для студентів II курсу / Уклад.: Ю.П. Битяк, В.В. Зуй, Н.Б. Писаренко та ін. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2010. – 88 с.

У к л а д а ч і: Ю.П. Битяк,
В.В. Зуй,
Н.Б. Писаренко,
В.В. Богуцький,
І.В. Бойко,
В.М. Гаращук,
О.Т. Зима,
Л.П. Коваленко,
І.М. Компанієць,
Д.В. Лученко,
Н.П. Матюхіна,
В.Я. Настюк,
М.М. Тищенко,
О.Г. Фролова,
О.Б. Червякова,
М.Г. Шульга,
Ю.В. Георгієвський,
І.Г. Ігнатченко,
В.В. Мартиновський,
О.М. Соловійова,
В.А. Сьоміна

Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою академії (протокол № 4 від 25.06.2010 р.)

ББК 67.9(4УКР)301

1. ВСТУП

Адміністративне право – одна з фундаментальних навчальних дисциплін, метою вивчення якої є опанування студентами знань про правове забезпечення реалізації прав, свобод та інтересів громадян у відносинах з органами державного управління (їх представниками), порядок здійснення державного управління, його форми і методи, особливості управлінського впливу в різних сферах суспільного життя.

Навчання відбувається у формі лекцій, практичних, семінарських занять, індивідуальних і групових консультацій, виконання студентами самостійних завдань, їх участі в науково-дослідницькій роботі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати предмет, метод і систему адміністративного права, зв'язок цієї галузі права з іншими галузями права; основні проблеми науки адміністративного права; поняття та особливості адміністративно-правових норм і відносин; суб'єкти адміністративного права та елементи їх статусу; функції, форми і методи державного управління; поняття адміністративного примусу та види його заходів; поняття та основні риси адміністративної відповідальності; поняття, загальні риси та структуру адміністративного процесу; сутність адміністративної юстиції, поняття та завдання адміністративного судочинства в Україні; способи забезпечення законності й дисципліни в державному управлінні; поняття та види адміністративно-правових режимів; правові засади та організацію управління економікою, соціально-культурним будівництвом та адміністративно-політичною діяльністю;

вміти використовувати отримані знання в практичній діяльності; вільно орієнтуватися в системі нормативно-правових актів, які регламентують відносини у сфері державного управління; аналізувати й коментувати відповідні норматив-

ні положення; прогнозувати напрямки здійснення реформ у зазначеній сфері; користуватися сучасною науковою і спеціальною літературою, електронними юридичними базами даних, іншими інформаційними джерелами.

Зважаючи на численність нормативно-правових актів, що регламентують відносини у сфері державного управління, студентам пропонується при вивченні навчальної дисципліни “Адміністративне право” здійснювати пошук необхідних актів на Інтернет-сайті www.zakon1.rada.gov.ua.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні / семінарські заняття	самостійна робота

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Державне управління та адміністративне право – 22 год

1	Державне управління і виконавча влада	4	2	–/–	2
2	Предмет, метод і система адміністративного права	6	2	–/2	2
3	Адміністративно-правові норми	6	2	–/2	2
4	Адміністративно-правові відносини	6	2	2/–	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. Суб'єкти адміністративного права – 44 год

5	Громадяни – суб'єкти адміністративного права	8	2	2/–	4
6	Органи виконавчої влади	12	4	2/2	4
7	Органи місцевого самоврядування	4	2	–/–	2
8	Державні службовці	12	4	2/2	4
9	Бюджетні організації	4	2	–/–	2
10	Об'єднання громадян – суб'єкти адміністративного права	4	2	–/–	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Функції, форми та методи державного управління – 18 год

11	Функції державного управління, їх види	4	2	–/–	2
12	Форми державного управління	6	2	2/–	2
13	Адміністративно-правові методи	8	4	2/–	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. Відповідальність за адміністративним правом – 30 год

14	Поняття та риси адміністративної відповідальності, її законодавчі основи	6	2	-/2	2
15	Адміністративне правопорушення, його склад	8	2	2/-	4
16	Система та види адміністративних стягнень. Правила і строки накладення адміністративних стягнень	10	4	2/-	4
17	Дисциплінарна відповідальність за адміністративним правом	6	2	2/-	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ V. Адміністративний процес – 38 год

18	Адміністративний процес: зміст і загальні риси	6	2	-/2	2
19	Структура адміністративного процесу. Види проваджень в адміністративних справах	6	2	2/-	2
20	Завдання, порядок і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення	6	2	2/-	2
21	Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення	10	4	2/-	4
22	Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні	10	4	2/-	4

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI. Законність і дисципліна в державному управлінні – 26 год

23	Способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні: загальна характеристика	4	2	-/-	2
----	---	---	---	-----	---

Продовження

24	Контроль у державному управлінні	8	4	2/-	2
25	Прокурорський нагляд у державному управлінні	2	-	-/-	2
26	Контроль у державному управлінні з боку інститутів громадянського суспільства	2	-	-/-	2
27	Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні	4	2	-/-	2
28	Адміністративно-правові режими	6	2	2/-	2

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VII. Правові засади і організація управління економікою, соціально-культурним будівництвом та адміністративно-політичною діяльністю – 34 год

29	Правові засади управління економікою	6	2	-/-	2
30	Управління освітою і наукою	4	2	-/-	2
31	Управління охороною здоров'я	4	2	-/-	2
32	Державне управління інформаційними ресурсами	4	2	-/-	2
33	Управління обороною і національною безпекою	6	2	-/2	2
34	Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами	6	2	-/2	2
35	Організаційно-правові засади управління юстицією	4	2	-/2	2
	Разом	234*	80	48 (30/18)	84

* До загального розрахунку включається 22 години на індивідуальну роботу.

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Національної юридичної
академії України ім. Ярослава Мудрого
(протокол № 11 від 21.05.2010 р.)

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

Р о з д і л І. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

1. Державне управління і виконавча влада

Управління як соціальне явище. Мета та види управління. Поняття, сутність і ознаки державного управління. Суб'єкти та об'єкти державного управління. Принципи державного управління, їх види. Сутність виконавчої влади. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права.

2. Предмет, метод і система адміністративного права

Адміністративне право як галузь права. Предмет адміністративного права. Зв'язки адміністративного права з іншими галузями права. Метод адміністративного права. Принципи адміністративного права, особливості їх класифікації. Система адміністративного права. Наука адміністративного права.

3. Адміністративно-правові норми

Поняття адміністративно-правової норми. Особливості норм адміністративного права. Структура норм адміністративного права. Види адміністративно-правових норм. Реалізація адміністративно-правових норм. Поняття джерела адміністративного права. Система та види джерел адміністративного пра-

ва. Конституція як основне джерело адміністративного права. Систематизація адміністративного права.

4. Адміністративно-правові відносини

Поняття адміністративно-правових відносин. Особливості адміністративно-правових відносин. Види адміністративно-правових відносин. Суб'єкти та об'єкти адміністративно-правових відносин. Підстави виникнення, зміни або припинення адміністративно-правових відносин.

Р о з д і л ІІ. СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

5. Громадяни – суб'єкти адміністративного права

Поняття та складові адміністративно-правового статусу громадянина. Адміністративна правоздатність громадянина. Адміністративна дієздатність громадянина. Права та обов'язки громадян у сфері державного управління. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства.

6. Органи виконавчої влади

Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади. Місце органів виконавчої влади в системі державного апарату. Види органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади.

Кабінет Міністрів України в системі органів державної влади. Основні завдання Кабінету Міністрів України. Правові засади діяльності Кабінету Міністрів України. Склад і порядок формування Кабінету Міністрів України. Компетенція та форми діяльності Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Повноваження Кабінету Міністрів України у відносинах з органами виконавчої влади, Президентом України, Верховною Радою України та її органами. Відносини Кабінету

Міністрів з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян.

Центральні органи виконавчої влади, їх види. Міністерства в системі центральних органів виконавчої влади. Державні комітети в організаційно-правовому механізмі виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статутом.

Система місцевих органів виконавчої влади. Правові засади організації та діяльності місцевих органів виконавчої влади. Основні завдання і функції місцевих органів виконавчої влади. Принципи і форми діяльності місцевих органів виконавчої влади. Повноваження місцевих державних адміністрацій. Акти місцевих державних адміністрацій.

7. Органи місцевого самоврядування

Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування. Повноваження і форми діяльності органів місцевого самоврядування. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування, їх характер та співвідношення. Відносини органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади.

8. Державні службовці

Державна служба: поняття, види і принципи. Право на державну службу. Правове регулювання державної служби. Основні напрями державної політики у сфері державної служби.

Державні службовці: поняття і види. Посада та посадова особа: співвідношення понять. Основні права та обов'язки державних службовців. Етика поведінки державного службовця.

Проходження служби в державних органах та їх апараті: поняття і стадії. Прийняття на державну службу. Обмеження, пов'язані з прийняттям на державну службу. Способи зарахування на державну службу. Патронатна служба. Випробування при прийнятті на державну службу. Декларування доходів державних службовців. Присяга державних службовців. Обмежен-

ня, пов'язані із перебуванням на державній службі. Службова кар'єра. Організаційно-правові засади класифікації посад державних службовців. Ранги державних службовців. Стажування державних службовців. Навчання і підвищення кваліфікації державних службовців. Матеріальне та соціально-побутове забезпечення державних службовців. Відповідальність державних службовців. Заходи дисциплінарного впливу, які застосовуються до державних службовців. Підстави припинення державної служби.

9. Бюджетні організації

Поняття і види бюджетних організацій. Правові засади діяльності бюджетних організацій. Порядок створення та припинення діяльності бюджетних організацій. Адміністративна правосуб'єктність бюджетних організацій. Адміністративно-правовий статус керівника бюджетної організації.

10. Об'єднання громадян – суб'єкти адміністративного права

Поняття об'єднання громадян. Види об'єднань громадян. Порядок створення об'єднань громадян та припинення їх діяльності. Легалізація об'єднань громадян. Політичні партії, порядок їх реєстрації. Адміністративно-правовий статус громадських організацій. Адміністративно-правовий статус політичних партій. Правове положення релігійних організацій. Відповідальність за порушення законодавства про об'єднання громадян.

Розділ III. ФУНКЦІЇ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

11. Функції державного управління, їх види

Поняття функцій державного управління. Види функцій державного управління. Внутрішні та зовнішні функції держав-

ного управління. Постійні й тимчасові функції державного управління. Загальні та допоміжні функції державного управління. Спеціальні функції державного управління.

12. Форми державного управління

Поняття і види форм державного управління Правові та неправові форми державного управління: поняття та юридичне значення.

Поняття правових актів державного управління та їх юридичне значення. Вимоги до актів державного управління та наслідки їх недотримання. Класифікація актів державного управління. Нормативні та індивідуальні акти управління. Адміністративний договір як форма державного управління: ознаки, суб'єктний склад, особливості правового регулювання та сфера застосування.

Взаємозв'язок функцій і форм державного управління.

13. Адміністративно-правові методи

Поняття адміністративно-правових методів (методів державного управління). Місце адміністративно-правових методів у механізмі державного управління, їх співвідношення з формами та функціями державного управління. Загальні ознаки адміністративно-правових методів. Класифікація методів державного управління.

Сутність та види державного примусу. Адміністративний примус як вид державного примусу. Поняття та риси адміністративного примусу. Класифікація заходів адміністративного примусу. Поняття, види та особливості застосування заходів адміністративного запобігання та адміністративного припинення. Органи, уповноважені застосовувати заходи припинення правопорушень.

Р о з д і л І V. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОМ

14. Поняття та риси адміністративної відповідальності, її законодавчі основи

Поняття та суть адміністративної відповідальності. Основні риси адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.

Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості і місце у системі національного законодавства. Законодавчі основи адміністративної відповідальності.

Зміст та завдання Кодексу України про адміністративні правопорушення. Повноваження місцевих рад щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність. Чинність закону про відповідальність за адміністративні правопорушення.

15. Адміністративне правопорушення, його склад

Поняття адміністративного правопорушення, його ознаки та відмінність від інших видів правопорушень.

Склад адміністративного правопорушення. Загальний, родовий та безпосередній об'єкт адміністративного правопорушення. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення. Суб'єкт адміністративного правопорушення. Вина як основна ознака суб'єктивної сторони адміністративного правопорушення, її форми. Обставини, що виключають відповідальність за адміністративне правопорушення. Передача матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації або трудового колективу. Звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення.

Запобігання адміністративним правопорушенням. Причини та умови, які сприяють вчиненню адміністративних правопорушень.

16. Система та види адміністративних стягнень. Правила і строки накладення адміністративних стягнень

Поняття і класифікація адміністративних стягнень. Цілі та види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

Загальні правила і строки накладення адміністративних стягнень за адміністративні правопорушення. Обставини, що пом'якшують чи обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. Накладення стягнення при вчиненні кількох адміністративних правопорушень. Обчислення строків та строки накладення адміністративних стягнень. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню. Покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду.

17. Дисциплінарна відповідальність за адміністративним правом

Поняття, сутність та підстави дисциплінарної відповідальності за адміністративним правом. Співвідношення дисциплінарної та адміністративної відповідальності.

Р о з д і л V. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС

18. Адміністративний процес: зміст і загальні риси

Поняття адміністративного процесу, його зміст і риси. Принципи адміністративного процесу. Система суб'єктів адміністративного процесу. Громадяни як суб'єкти адміністративного процесу. Суб'єкти здійснення адміністративно-процесуальної діяльності. Суб'єкти, які сприяють досягненню цілей адміністративного процесу.

19. Структура адміністративного процесу.

Види проваджень в адміністративних справах

Структура адміністративного процесу: провадження, стадії, етапи, дії. Провадження в адміністративних справах, їх види.

Поняття і риси адміністративної юрисдикції.

20. Завдання, порядок і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення

Поняття провадження в справах про адміністративні правопорушення. Завдання та принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення. Обставини, що виключають провадження в справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення. Особи, які мають право складати протокол про адміністративне правопорушення. Зміст протоколу про адміністративне правопорушення. Випадки, коли протокол про адміністративне правопорушення не складається. Особи, які беруть участь у провадженні в справі про адміністративне правопорушення. Права особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Місце й строки розгляду справи про адміністративне правопорушення. Порядок розгляду справи про адміністративне правопорушення. Види постанов по справах про адміністративні правопорушення. Зміст постанови по справі про адміністративне правопорушення. Оскарження постанови по справі про адміністративне правопорушення. Рішення по скарзі на постанову по справі про адміністративне правопорушення. Звернення до виконання постанови про накладення адміністративного стягнення.

21. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення

Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, мета їх застосування та види. Поря-

док застосування і строки адміністративного затримання. Органи (посадові особи), правомочні здійснювати адміністративне затримання. Особистий огляд та огляд речей: підстави і порядок застосування. Вилучення речей і документів. Вилучення посвідчення водія, талона про проходження державного технічного огляду, ліцензійної картки на транспортний засіб. Тимчасове затримання транспортного засобу. Відсторонення водіїв від керування транспортними засобами, річковими і маломірними суднами та огляд на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння, а також щодо перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції. Право на оскарження заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення, шляхи його реалізації.

Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення: поняття і критерії визначення.

22. Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні

Поняття та риси адміністративної юстиції. Адміністративна юстиція у структурі предмета адміністративного права. Моделі адміністративної юстиції. Особливості становлення адміністративної юстиції в Україні. Кодекс адміністративного судочинства України, його структура. Адміністративне судочинство: поняття та завдання. Принципи адміністративного судочинства. Компетенція адміністративних судів. Підсудність адміністративних справ. Право на звернення до адміністративного суду.

Розділ VI. ЗАКОННІСТЬ І ДИСЦИПЛІНА В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

23. Способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні: загальна характеристика

Поняття законності та дисципліни в державному управ-

лінні. Відмінність законності від дисципліни. Способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні.

24. Контроль у державному управлінні

Контроль у державному управлінні, його сутність та юридичні підстави. Відмінність контролю від нагляду. Види контролю в державному управлінні. Контроль законодавчої влади. Контроль виконавчої влади. Судовий контроль як специфічний вид контролю в державному управлінні. Контрольні повноваження спеціалізованих контролюючих органів.

25. Прокурорський нагляд у державному управлінні

Поняття, мета, завдання та предмет прокурорського нагляду в державному управлінні. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду в державному управлінні.

26. Контроль у державному управлінні з боку інститутів громадянського суспільства

Державний та недержавний контроль в управлінні: їх співвідношення. Контрольні повноваження інститутів громадянського суспільства. Контрольні повноваження органів місцевого самоврядування.

27. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні

Звернення громадян та їх види. Вимоги до звернень громадян. Порядок розгляду звернень громадян згідно Закону України “Про звернення громадян”.

28. Адміністративно-правові режими

Поняття, ознаки та види адміністративно-правових режимів. Правовий режим надзвичайного стану: умови введення,

перелік і межі надзвичайних заходів. Гарантії забезпечення законності в умовах надзвичайного стану. Режим зони надзвичайної екологічної ситуації. Правовий режим воєнного стану. Режим державної таємниці. Прикордонний режим.

Р о з д і л VII. ПРАВОВІ ОСНОВИ І ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ, СОЦІАЛЬНО-КУЛЬТУРНИМ БУДІВНИЦТВОМ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПОЛІТИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

29. Правові засади управління економікою

Правове регулювання економікою. Завдання, функції та методи державного управління економікою. Організація та зміст державного управління у сфері економіки. Державний контроль у сфері економіки.

Організаційно-правові засади управління промисловістю, агропромисловим комплексом, використанням і охороною природних ресурсів, комунікаціями, будівництвом і житлово-комунальним господарством, фінансами, зовнішньоекономічною діяльністю та митною справою.

30. Управління освітою і наукою

Організаційно-правові засади освітньої діяльності в Україні. Система органів управління освітою. Види органів управління освітою. Повноваження Міністерства освіти і науки України. Компетенція місцевих органів виконавчої влади в галузі освіти. Компетенція органів місцевого самоврядування в галузі освіти. Органи управління навчальними закладами. Повноваження керівника навчального закладу.

Правові засади державного управління наукою. Основні принципи державного управління науковою діяльністю. Система органів управління наукою. Повноваження Вищої атестацій-

ної комісії України. Завдання Національної академії наук України. Галузеві академії наук. Статус і завдання Академії правових наук України.

31. Управління охороною здоров'я

Охорона здоров'я як напрямок державної діяльності. Система органів, що здійснюють управління охороною здоров'я, їх компетенція. Роль органів місцевого самоврядування в забезпеченні охорони здоров'я населення. Правовий статус установ охорони здоров'я. Державне регулювання фармацевтичної діяльності.

Державний контроль у сфері охорони здоров'я. Санітарний контроль. Санітарно-епідеміологічна служба Міністерства охорони здоров'я України. Компетенція органів санітарно-епідеміологічної служби.

32. Державне управління інформаційними ресурсами

Поняття та види інформаційних ресурсів. Інформаційні ресурси як об'єкт державного управління. Організаційно-правові засади управління інформаційними ресурсами. Органи управління інформаційними ресурсами, їх компетенція.

33. Управління обороною і національною безпекою

Організаційно-правові засади управління обороною. Органи управління обороною. Збройні Сили України, їх види. Комплектування Збройних Сил України. Повноваження державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій у сфері оборони. Військова служба.

Організаційно-правові засади управління національною безпекою. Об'єкти та суб'єкти управління в сфері національної безпеки. Державний кордон та його охорона.

34. Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами

Правові основи організації та діяльності органів внутрішніх справ. Система і структура органів внутрішніх справ. Завдання та функції органів внутрішніх справ. Міністерство внутрішніх справ України в системі управління органами внутрішніх справ, його завдання, функції, форми і методи діяльності. Міліція України як складова частина органів внутрішніх справ. Завдання, функції, права та обов'язки міліції. Основні підрозділи міліції. Внутрішні війська.

35. Організаційно-правові засади управління юстицією

Органи управління юстицією. Реєстрація актів цивільного стану. Організація нотаріальної служби. Органи юстиції і адвокатура. Державна виконавча служба України. Взаємовідносини органів юстиції із судовими органами. Державна судова адміністрація України, її правовий статус. Правовий статус та повноваження Вищої ради юстиції.

4. СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Адміністративне право України: підруч. / за ред. Ю.П. Битяка. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 554 с.

Адміністративне право України в схемах. Загальна частина: навч. посіб. / Ю. П. Битяк, В. В. Зуй, В. М. Гаращук та ін. – Х.: Одіссей, 2005. – 128 с.

Адміністративне право України. Акад. курс: підруч. у 2 т. / відп. ред. В. Б. Авер'янов. – К.: Юрид. думка, 2007. – Т.1. Загальна частина. – 591 с.

Адміністративне право України. Акад. курс: підруч. у 2 т. / відп. ред. В. Б. Авер'янов. – К.: Юрид. думка, 2009. – Т.2. Особлива частина. – 600 с.

Адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. А. Т. Комзюка. – 2-ге вид., випр. і допов. – Х.: Вид-во ун-ту внутр. справ, 2001. – 112 с.

Адміністративний процес: підруч. / О. М. Бандурка, М.М. Тищенко. – К.: Літера ЛТД, 2002. – 288 с.

Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: моногр. – Х.: Право, 2005. – 304 с.

Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні: моногр. – Х.: Фоліо, 2002. – 176 с.

Константий О. В. Джерела адміністративного права України: моногр. – К.: Рада, 2005. – 120 с.

Малиновський В. Я. Державне управління: навч. посіб. – 3-ге вид., допов. та переробл. – К.: Атіка, 2009. – 608 с.

Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Наук. думка, 2007. – 587 с.

5. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Т е м а 1. Державне управління і виконавча влада

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Управління як соціальне явище.
2. Поняття та ознаки державного управління.
3. Сутність виконавчої влади.
4. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Юстиніан, 2007. – 288 с.

Малиновський В. Я. Співвідношення виконавчої влади і державного управління // Нова політика. – 2001. – № 5. – С. 36-40.

Ославський М. І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади: навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 216 с.

Т е м а 2. Предмет, метод і система адміністративного права

С е м і н а р с ь к е з а н я т т я

П л а н

1. Адміністративне право як галузь права, його предмет і метод. Зв'язки адміністративного права з іншими галузями права.

2. Система адміністративного права.
3. Роль адміністративного права у становленні й розвитку незалежної правової демократичної держави.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Авер'янов В. Нова доктрина українського адміністративного права: концептуальні позиції // Право України. – 2006. – № 5. – С. 11-17.

Авер'янов В. Значення адміністративних процедур у реформуванні адміністративного права // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2009. – № 3. – С. 8-14.

Кубко Є. Про предмет адміністративного права // Право України. – 2000. – № 5. – С. 3-6.

Фіночко Ф. Д. Предмет адміністративного права: дискусійна проблематика // Вісн. АПрН України. – 2005. – № 3. – С. 113-119.

Т е м а 3. Адміністративно-правові норми

С е м і н а р с ь к е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття адміністративно-правових норм, їх структура та особливості.
2. Види адміністративно-правових норм.
3. Поняття і система джерел адміністративного права.
4. Проблеми систематизації адміністративного права.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Вовк Ю. Проблеми кодифікації адміністративного законодавства України: історичний досвід // Право України. – 2003. – № 12. – С. 120-122.

Константий О. В. Поняття «правового акта державного

управління» та його співвідношення з поняттям «джерела адміністративного права» // Держ. буд-во та місцеве самоврядування. – Х.: Право, 2002. – № 4. – С. 94-103.

Курило В. І. Про систему джерел адміністративного права України // Юрид. вісн. – 2009. – № 2. – С. 30-33.

Шаповал В. Конституція України як форма адміністративного права // Право України. – 2000. – № 1. – С. 13-15.

Т е м а 4. Адміністративно-правові відносини

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття адміністративно-правових відносин, їх особливості.
2. Види адміністративно-правових відносин.

Завдання

1. Громадянин А., отримавши вищу медичну освіту, вирішив відкрити приватний кабінет та зайнятися медичною практикою. Він звернувся до державного реєстратора виконавчого комітету міської ради з проханням зареєструвати його як суб'єкт підприємницької діяльності. Після отримання свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи-підприємця А. подав до Міністерства охорони здоров'я України документи для отримання ліцензії на здійснення медичної практики.

Назвіть учасників відносин, які виникли у даній ситуації? Чи існує між ними суспільний зв'язок, якому притаманні ознаки адміністративно-правових відносин? Які це ознаки?

2. Громадянин Б. вирішив придбати у гр. В. автомобіль. Останній зняв з обліку автомобіль у ДАІ, після чого було укладено договір купівлі-продажу. Б. звернувся до ДАІ з проханням поставити автомобіль на облік і додав до заяви всі необхідні документи. Після здійснення технічного огляду автомобіля про-

ханья Б. було задоволено, а саме: транспортний засіб поставлено на облік, видано технічний паспорт та державні номери. Однак керувати автомобілем гр. А. не зміг, оскільки не мав посвідчення водія, незважаючи на те, що на відмінно закінчив автошколу. Він скористався можливістю скласти іспит у ДАІ та отримав посвідчення водія.

Виокремте правові відносини, що виникли в даному випадку. Чи належать вони до відносин, які становлять предмет адміністративного права? Обґрунтуйте свою відповідь, визначивши ознаки цих відносин.

3. Громадянин С., рухаючись на своєму автомобілі, не помітив знаку пішохідного переходу та не пропустив пішохода. Інспектор ДАІ помітив це, зупинив транспортний засіб та склав протокол про адміністративне правопорушення. Протокол було надіслано начальнику органу внутрішніх справ для вирішення питання про адміністративну відповідальність С. Постановою начальника органу внутрішніх справ С. визнано винним у вчиненні правопорушення та накладено стягнення у вигляді штрафу.

Визначте правові відносини у вищезазначеній ситуації. Чи є рівними їх учасники? Відповідь обґрунтуйте. До якого виду адміністративно-правових відносин належать відносини, обумовлені припиненням протиправних діянь і притягненням винних до адміністративної відповідальності?

4. ТОВ “Будівельник”, будучи підрядником гр. А., звернулося до районної інспекції державного архітектурно-будівельного контролю із заявою про одержання дозволу на виконання будівельних робіт на земельній ділянці, яка належить гр. А. Розглянувши заяву та документи, інспекція у наданні такого дозволу відмовила, мотивуючи це відсутністю документів від замовника будівництва.

Назвіть правові відносини, що виникли у даній ситуації? Чи притаманні їм ознаки адміністративно-правових відносин? Чи відповідає відмова у видачі дозволу на будівництво вимогам законодавства?

Список нормативно-правових актів та літератури

Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 31. – Ст. 338 (з наст. змін. та допов.).

Про планування і забудову територій: Закон України від 20.04.2000 р. // Там же. – 2000. – № 31. – С. 250 (з наст. змін. та допов.).

Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. // Там же. – 2000. – № 36. – Ст. 299 (з наст. змін. та допов.).

Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. // Там же. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263 (з наст. змін. та доп.).

Афанасьєв К. Сучасний формат адміністративних правовідносин // Право України. – 2008. – № 11. – С. 20-26.

Харитоновна О. І. Адміністративно-правові відносини (проблеми теорії): моногр. – О.: Юрид. л-ра, 2004. – 328 с.

Т е м а 5. Громадяни – суб'єкти адміністративного права

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття та складові адміністративно-правового статусу громадянина.
2. Адміністративна правосуб'єктність громадянина.
3. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства.

Завдання

1. Громадянин Туркменістану А. закінчив вищий навчальний заклад України та отримав кваліфікацію спеціаліста-юриста. Пропрацювавши декілька років юристом у приватній

фірмі, а потім стажистом нотаріуса, він вирішив подати документи для складання кваліфікаційного іспиту з метою одержання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю. Кваліфікаційна комісія при обласному управлінні юстиції відмовила у допуску до іспиту, посилаючись на те, що право бути нотаріусом мають тільки громадяни України. А. сприйняв таку відмову як порушення його прав, оскільки законодавством України прямо не встановлено, що громадянам інших держав заборонено займатися нотаріальною діяльністю, а відносно фізичної особи діє принцип “дозволено все, що прямо не заборонено законом”.

Чи порушено у даному разі права А.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

2. П'ятнадцятирічний М. проживав з батьками у приватному будинку. Згодом його батьки придбали за договором купівлі-продажу квартиру. М. звернувся до органу внутрішніх справ із заявою про реєстрацію його місця проживання за адресою цієї квартири. У реєстрації М. було відмовлено із посиланням на те, що квартира належить батькам М., а не йому. М. вважав, що такою відмовою порушено його право на вільний вибір місця проживання.

Чи порушено право М.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

3. Журналіст Р. газети “Місцеві новини” звернувся до прокурора району із запитом про ознайомлення з офіційними документами щодо розслідування справи стосовно лікаря міської лікарні про несумлінне виконання ним своїх професійних обов'язків. Журналіст вимагав надати йому відомості про особу лікаря, місце його роботи та проживання, пацієнтів, а також оперативних і слідчих дій, проведених по справі. Прокурор району в 15-денний термін повідомив Р., що запит підлягає задоволенню тільки в частині надання інформації про особу лікаря. Щодо іншої інформації, то доступ сторонніх осіб до відомостей, які є таємницею слідства, чинним законодавством заборонено. Журналіст вважав, що такою відмовою порушено його

права, передбачені Законом України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні».

Чи порушено у даній ситуації права Р.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 04.02.1994 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 23. – Ст. 161 (з наст. змін. та допов.).

Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання: Закон України від 11.12.2003 р. // Там же. – 2004. – № 15. – Ст.232.

Бойко І. В. Громадянин як суб'єкт адміністративно-правових відносин // Вісн. АПрН України. – 2004. – № 1(36). – С. 94-102.

Бойко І. В. Особливості взаємовідносин органів виконавчої влади і громадян // Держ. буд-во та місцеве самоврядування. – Х.: Право, 2003. – № 6. – С. 73-79.

Т е м а 6. О р г а н и в и к о н а в ч о ї в л а д и

С е м і н а р с ь к е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади.
2. Система та види органів виконавчої влади.
3. Правові засади відносин Президента України з органами виконавчої влади.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим: Закон України від 23.12.1998 р. // Відом. Верхов. Ради

України. – 1999. – № 56. – Ст. 43 (з наст. змін. та допов.).

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Там же. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190 (з наст. змін. та допов.).

Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 16.05.2008 р. // Там же. – 2008. – № 25. – Ст. 241 (з наст. змін. та допов.).

Вавженчук С. Я. Виконавча влада – Президент України: конституційно-правові аспекти структурної взаємодії // Держава і право: зб. наук. пр. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2005. – Вип. 30. – С. 246-255.

Дерець В. А. Органи виконавчої влади України та управлінські відносини – К.: Юрид. думка, 2007. – 180 с.

Практичне заняття

П л а н

1. Кабінет Міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади.
2. Центральні органи виконавчої влади, їх види.
3. Місцеві органи виконавчої влади. Відносини місцевих органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування.

Завдання

1. На засіданні уряду розглядався проект акта, яким визначався порядок здійснення державними органами контролю за переміщенням транспортних засобів через митний кордон України. В процесі обговорення документа з'ясувалося, що для запровадження зазначеного порядку необхідно вирішити питання про кількість підрозділів митних органів, які здійснюватимуть контроль у даній сфері. В результаті Кабінетом Міністрів України було прийнято два документи: одним затверджено порядок здійснення контролю, а другим – доручено Державній митній службі України забезпечити встановлення оптимальної

кількості відповідних підрозділів митних органів.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Визначте форму актів, які були прийнятні урядом у даному разі.

2. 14 квітня 2010 р. Кабінет Міністрів України прийняв Постанову “Про схвалення Декларації цілей та завдань державного бюджету України на 2011 рік (Бюджетної декларації)”. Цією постановою Міністру фінансів України спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань бюджету доручено публічно представити річний звіт про виконання бюджету за минулий рік до 20 квітня 2010 р., а саме – опублікувати звіт у засобах масової інформації та подати його до парламенту не пізніше 4 травня 2010 р.

На засіданні уряду були присутні: Прем’єр-міністр України, перший віце-прем’єр, 4 віце-прем’єри та 15 міністрів. Замість міністра закордонних справ, який перебував у відражденні, у засіданні з правом вирішального голосу брав участь його перший заступник.

Визначте законність прийнятого рішення та назвіть повноваження Кабінету Міністрів України з розроблення і забезпечення виконання Державного бюджету України.

3. Державною податковою адміністрацією України спільно з Міністерством внутрішніх справ України видано наказ, яким затверджено Порядок внесення відмітки до паспорта громадянина України щодо ідентифікації номера фізичної особи-платника податків та інших обов’язкових платежів. Порядком передбачено, що фізичні особи, які через свої релігійні або інші переконання відмовляються від прийняття ідентифікаційного номера платника податків, зобов’язані подати до органу державної податкової служби свій паспорт для внесення відмітки про наявність права здійснювати будь-які платежі без ідентифікаційного номера.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи вправі Державна податкова адміністрація України своїм рішенням зобов’язувати фізичних осіб вчиняти певні дії? Обґрунтуйте свою відповідь, посилаючись на нормативні положення.

4. Громадянин К. звернувся до голови районної державної адміністрації зі скаргою на бездіяльність селищного голови. У скарзі К. відзначав, що він три місяці тому звернувся до селищного голови із заявою, в якій просив взяти його на облік як такого, що потребує поліпшення житлових умов. Від селищного голови К. не отримав будь-якої відповіді чи повідомлення.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обґрунтовану відповідь на скаргу К.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 04.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 6. – Ст. 37 (з наст. змін. та допов.).

Про державний реєстр фізичних осіб-платників податків та інших обов'язкових платежів: Закон України від 22.12.1994 р. // Там же. – 1995. – № 2. – Ст. 10 (з наст. змін. та допов.).

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. // Там же. – 1996. – № 47. – Ст. 256 (з наст. змін. та допов.).

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Там же. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наст. змін. та допов.).

Про затвердження Положення про Державну податкову адміністрацію України: постанова Кабінету Міністрів України від 26.05.2007 р. // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 39. – Ст. 1564 (з наст. змін. та допов.).

Про затвердження Регламенту Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2007 р. // Там же. – 2007. – № 54. – Ст. 2180 (з наст. змін. та допов.).

Про схвалення Декларації цілей та завдань бюджету на 2011 рік (Бюджетної декларації): постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2010 р. // Там же. – 2010. – № 28. – Ст. 1088.

Батанов О. В. Повноваження органів державної влади у сфері місцевого самоврядування: система та загальна характеристика // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2002. – № 1. – С. 50-56.

Соловйова О. М. Організаційно-правові засади формування і діяльності відділів та управлінь місцевої державної адміністрації: моногр. – Х.: Право, 2006. – С. 7-51.

Сушинський О. І. Центральні органи виконавчої влади: статус та організація діяльності: навч. посіб. – Л.: Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. управління при Президентові України, 2004. – 77 с.

Т е м а 7. Органи місцевого самоврядування

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування.

2. Власні та делеговані повноваження органів місцевого самоврядування, їх характер та співвідношення.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наст. змін. та допов.).

Карабін Т.О. Правове розмежування повноважень місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування // Часоп. Київ. ун-ту права. – 2006. – №1. – С. 85-90.

Янюк Н., Бориславська О. Правове регулювання взаємодії місцевого самоврядування і місцевих державних адміністрацій: проблема делегування повноважень // Право України. – 2006. – № 6. – С. 19-24.

Т е м а 8. Державні службовці

Семінарське заняття

П л а н

1. Державні службовці: поняття та види.
2. Адміністративно-правовий статус державних службовців.
3. Правове регулювання державної служби.
4. Напрями реформування законодавства про державну службу.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну службу: Закон України від 16.12.1993 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490 (з наст. змін. та допов.).

Битяк Ю. П. Конституційно-правове регулювання державної служби в Україні // Правова система України: історія, стан та перспективи у 5 т. – Х.: Право, 2008. – Т. 2. – С. 306-323.

Державна служба у сфері виконавчої влади: зміст і стратегія реформування // Виконавча влада і адміністрат. право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Ін Юре, 2002. – С. 331-418.

Коломоєць Т., Гулевська Г. Етичні засади діяльності державних службовців: передумови та пріоритети правового регулювання в Україні // Право України. – 2006. – № 10. – С. 60-64.

Матюхіна Н. П. Додаткове “стимулювання” поліцейських: різні погляди на одну проблему // Право і безпека. – 2005. – № 6. – С. 7-9.

Фролова О. Г. До проблем сучасного адміністративно-правового статусу працівників органів внутрішніх справ // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. – Вип. 100. – С. 252-260.

Янчук О. Патронатна служба в органах державної влади України // Право України. – 2005. – № 2. – С. 67-69.

Практичне заняття

П л а н

1. Проходження державної служби: поняття і стадії.
2. Особливості адміністративної і дисциплінарної відповідальності державних службовців.

Завдання

1. Громадянин П. подав документи до конкурсної комісії на заняття посади керівника Головної аналітичної служби Адміністрації Президента України. Конкурсна комісія висунула вимогу до П. про надання відомостей про його доходи і зобов'язання фінансового характеру та вклади в банках членів його сім'ї. Громадянин П. відмовився задовольнити таку вимогу, посилаючись на недоторканність особистого життя і таємницю вкладів. Конкурсна комісія відмовила П. у розгляді його документів.

Посилаючись на відповідні правові норми, обґрунтуйте свою точку зору щодо законності рішення комісії.

2. В одному з управлінь Міністерства освіти і науки України проводилась атестація державних службовців. Державним службовцям К. і Т. про проведення їх атестації було повідомлено за 5 днів до засідання атестаційної комісії.

На засіданні атестаційної комісії, яка складалася з двох членів – голови та секретаря, було прийнято рішення про невідповідність К. і Т. займаним посадам. За наказом міністра К. і Т. звільнено із заманих посад як таких, що “не пройшли атестацію”.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Чи законне рішення міністра про звільнення К. і Т.? В якому порядку проводиться атестація державних службовців? Куди К. і Т. можуть звернутися за захистом своїх прав?

3. Заступник голови районної державної адміністрації І., повертаючись увечері додому на власному автомобілі, здійснив

наїзд на пішохода, завдавши йому тяжких тілесних ушкоджень. Розпорядженням голови районної державної адміністрації на час проведення районним відділом внутрішніх справ дослідчої перевірки І. було відсторонено від виконання повноважень за посадою.

Чи законне розпорядження голови районної державної адміністрації? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на правові норми.

4. Дільничного інспектора Ш. було звільнено з органів внутрішніх справ у зв'язку з тим, що він був у нетверезому стані, нецензурно лявся у громадському місці. Про таку поведінку Ш. йшлося у протоколі про адміністративне правопорушення, який було надіслано начальнику органу внутрішніх справ для вирішення питання про відповідальність Ш.

Посилаючись на відповідні правові норми, обґрунтуйте свою точку зору щодо законності звільнення Ш. з органів внутрішніх справ.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в

Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: затв. Законом України від 22.02.2006 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 29. – Ст. 245.

Про застосування статті 13 Закону України “Про державну службу”: постанова Кабінету Міністрів України від 11.08.1995 р. // <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

Порядок проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або органів місцевого самоврядування: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 13.06.2000 р. // Офіц. вісн. України. – 2000. – № 24. – Ст. 1004 (з наст. змін. та допов.).

Положення про проведення атестації державних службовців: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 р. // Там же. – 2001. – № 1-2. – Ч. 1. – Ст. 27 (з наст. змін. та допов.).

Т е м а 9. Бюджетні організації

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Поняття та види бюджетних організацій.
2. Правові засади діяльності бюджетних організацій.
3. Порядок створення та припинення діяльності бюджетних організацій.
4. Адміністративно-правовий статус керівника бюджетної організації.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Основи законодавства України про культуру: Закон України від 14.02.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 21. – Ст.294 (з наст. змін. та допов.).

Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19 (з наст. змін. та допов.).

Положення про порядок створення, реорганізації і ліквідації навчально-виховних закладів: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.1994 р. // ЗПУ України, 1994. – № 8. – Ст.196.

Положення про державний вищий навчальний заклад : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.1996 р. // ЗПУ України. – 1996. – № 17. – Ст.483.

Т е м а 10. Об'єднання громадян – суб'єкти адміністративного права

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Поняття та види об'єднань громадян.

2. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян.
3. Відповідальність за порушення законодавства про об'єднання громадян.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 25. – Ст. 283(з наст. змін та допов.).

Про об'єднання громадян: Закон України від 16.06.1992 р. // Там же. – 1992. – № 34. – Ст. 504 (з наст. змін. та допов.).

Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. // Там же. – 2001. – № 23. – Ст. 118 (з наст. змін. та допов.).

Запорожець І. Законодавство України про об'єднання громадян потребує удосконалення // Юрид. Україна. – 2008. – № 10. – С. 4-8.

Романюк О. І. Громадяни та релігійні об'єднання як суб'єкти адміністративно-правових відносин у сфері свободи совісті // Экономика и право. – 2004. – № 1. – С. 107-111.

Семьоркіна О., Крпельницька Н. Порядок виконання Мін'юстом України контрольних повноважень у сфері діяльності об'єднань громадян (з досвіду роботи) // Право України. – 2008. – № 3. – С. 129-132.

Тема 11. Функції державного управління, їх види

Самостійна робота

П л а н

1. Поняття функцій державного управління.
2. Види функцій державного управління.

Список літератури

Державне управління: навч. посіб. / за ред. А.Ф. Мельник. – 2-ге вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2004. – 344 с.

Скрипнюк О. В. Забезпечення прав людини – головна мета державного управління // Бюл. М-ва юстиції України. – 2006. – № 5. – С. 59-69.

Тема 12. Форми державного управління

Практичне заняття

П л а н

1. Поняття форм державного управління, їх види.
2. Види правових актів державного управління та вимоги до них.
3. Порядок прийняття правових актів управління, їх дія.

Завдання

1. Головний державний санітарний лікар області за результатами перевірки дотримання санітарного законодавства всіма суб'єктами господарювання, які зареєстровані в області і виготовляють продукти харчування, ухвалив рішення у формі постанови. Зазначеним рішенням санітарний лікар тимчасово заборонив виробництво окремих видів продуктів харчування до отримання висновків санітарно-епідеміологічної експертизи.

За ініціативи державного санітарного лікаря було проведено нараду за участю представників обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування, митної служби, а також інших заінтересованих осіб, на якій обговорювалися питання забезпечення дотримання законодавства у даній сфері.

Чи відповідає рішення головного санітарного лікаря області вимогам законодавства? Дайте обґрунтовану відповідь. Охарактеризуйте форми управлінської діяльності, обрані представником влади у наведеній ситуації.

2. Наказом Державної податкової адміністрації України затверджено узагальнююче податкове роз'яснення щодо застосування апеляційної процедури при адміністративному оскарженні платниками податків рішень податкових органів.

У наказі Державна податкова адміністрація України підкреслює, що зазначене податкове роз'яснення надане на підставі положень Закону України “Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами”.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Яка форма управлінської діяльності обрана у даному випадку органом виконавчої влади?

3. Міська рада прийняла рішення “Про встановлення правил додержання тиші у місті та громадських місцях”, згідно з яким під час проведення зборів, мітингів, демонстрацій та інших масових заходів на центральних вулицях міста заборонено використовувати мікрофони й гучномовці, гучний спів і викрики, а також інші джерела побутового шуму.

Чи відповідає зазначене рішення вимогам закону? Дайте обґрунтовану відповідь.

4. Голова районної державної адміністрації провів нараду з питань виконання програм соціально-економічного розвитку району. За результатами наради головою державної адміністрації було прийнято розпорядження про створення робочої групи з перевірки цільового використання коштів районного бюджету комунальними підприємствами району.

У результаті проведеної перевірки робочою групою виявлено численні порушення бюджетного законодавства, а головою державної адміністрації внесено подання щодо їх негайного усунення.

Чи законні дії голови районної державної адміністрації? Які форми управлінської діяльності застосовано у даному випадку? Відповіді обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 04.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 6. – Ст. 37 (з наст. змін. та допов.).

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // Там же. – 1994. – № 27. – Ст. 218 (з наст. змін. та допов.).

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Там же. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наст. змін. та допов.).

Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. // Там же. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190 (з наст. змін. та допов.).

Правові акти управління як провідна форма реалізації повноважень органів виконавчої влади // Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В. Б. Авер'янова. – К.: Ін Юре, 2002. – С. 284-289.

Кубко Є. Б., Самсін І. Л. Про деякі аспекти природи адміністративно-правових договорів // Вісн. Верхов. Суду України. – 2010. – № 4. – С. 44-48.

Т е м а 13. Адміністративно-правові методи

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття адміністративно-правових методів, їх види.
2. Поняття і риси адміністративного примусу.
3. Класифікація заходів адміністративного примусу.

1. Інспектор державної пожежної охорони проводив перевірку дотримання правил пожежної безпеки у супермаркеті ТОВ “Сніг” і виявив низку порушень. Зокрема, недотримання

вимог щодо обладнання торговельного залу створило загрозу виникнення пожежі, а відсутність запасного виходу у разі виникнення пожежі перешкоджатиме евакуації людей. За результатами перевірки директоріві ТОВ “Сніг” було направлено припис про усунення виявлених порушень. Робота супермаркету була припинена. Директор звернувся зі скаргою до прокурора району. На його думку, слід встановити винуватих у недотриманні правил протипожежної безпеки й притягнути їх до відповідальності, а не створювати умови, за яких юридична особа несе збитки.

Дайте мотивовану відповідь на скаргу.

2. Громадянин Н., який вчинив дрібне хуліганство, був затриманий працівником міліції за допомогою співробітника митної служби, який проходив поряд. Працівник міліції вдягнув наручники та наніс удар гумовою палицею гр. Н. за те, що той відмовився сідати в патрульну машину.

Визначте правомірність дій працівника міліції. Якщо ви дійдете висновку, що вони неправомірні, складіть проект скарги. Що б змінилось у ситуації за умови, що палицю й наручники застосував співробітник митної служби?

3. У зв’язку з поширенням у місті захворювання на дифтерію в медичних закладах робили профілактичні щеплення всім громадянам віком до 50 років. Громадянин В. відмовився від щеплення, вважаючи це справою добровільною. Лікар попередив його, що щеплення може бути зроблено примусово. В., будучи впевненим у тому, що примус можливий лише в разі вчинення правопорушення, звернувся до управління охорони здоров’я з проханням роз’яснити йому порядок проведення профілактичних щеплень.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обґрунтовану відповідь на звернення гр. В.

4. Відносно гр. Ф., який відбув покарання у виді позбавлення волі, було встановлено адміністративний нагляд. Громадянин Ф. проживав у кімнаті в приватному будинку, яку орен-

дував у його власника – гр. Т.

До помешкання гр. Ф. завітав дільничний інспектор. Громадянин Ф. відмовився впускати інспектора, мотивуючи це тим, що дане помешкання не його власність, а тому для входу в нього необхідно отримати згоду власника будинку.

Чи може працівник міліції застосувати примус у даній ситуації? Якщо так, то які примусові заходи можуть бути застосовані? Що буде підставою для їх застосування? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20 (з наст. змін. та допов.).

Про пожежну безпеку: Закон України від 17.12.1993 р. // Там же. – 1994. – № 5. – Ст. 21 (з наст. змін. та допов.).

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // Там же. – 1994. – № 27. – Ст. 218 (з наст. змін. та допов.).

Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі: Закон України від 01.12.1994 р. // Там же. – 1994. – № 52. – Ст. 455 (з наст. змін. та допов.).

Правила застосування спеціальних засобів при охороні громадського порядку: Затв. постановою Ради Міністрів УРСР від 27.02.1991 р. // ЗП Уряду УРСР. – 1991. – № 3. – Ст. 18 (з наст. змін. та допов.).

Коломоєць Т. О. Класифікація заходів адміністративно-правового примусу // Право України. – 2003. – № 2. – С. 105-111.

Комзюк А. Т. Адміністративний примус: деякі загальні проблеми дослідження та правового регулювання в контексті забезпечення прав людини // Право України. – 2004. – № 4. – С. 46-49.

Тема 14. Поняття та основні риси адміністративної відповідальності, її законодавчі основи

Семинарське заняття

П л а н

1. Поняття та основні риси адміністративної відповідальності, її відмінність від інших видів юридичної відповідальності.
2. Законодавство про адміністративні правопорушення, його особливості і місце у системі національного законодавства.
3. Законодавчі основи адміністративної відповідальності.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення // Бюл. законодавства і юрид. практики України. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – № 4. – С. 5-250 (з наст. змін. та допов.).

Колпаков В. Адміністративна відповідальність: сутність, поняття і підстави // Вісн. прокуратури. – 2003. – № 6. – С. 75-79.

Матіос А. Зміст та сутність адміністративної відповідальності // Право України. – 2006. – № 2. – С. 9-12.

Тема 15. Адміністративне правопорушення, його склад

Практичне заняття

П л а н

1. Поняття адміністративного правопорушення, його ознаки.
2. Склад адміністративного правопорушення.

Завдання

1. Міська рада прийняла рішення “Про адміністративну відповідальність за порушення громадського порядку”, в якому встановила, що за дрібне хуліганство особа, яка вчинила правопорушення, має бути піддана штрафу або виправним роботам строком до 15 діб.

Чи законне рішення міської ради? Розкажіть про повноваження місцевих рад щодо прийняття рішень, за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність.

2. За рішенням державного інспектора рибоохорони гр. П. було притягнуто до адміністративної відповідальності за порушення правил рибальства. У постанові про накладення адміністративного стягнення зафіксовано, що П. незаконним способом, використовуючи сітку, ловив рибу у ставку, орендованому ТОВ “Світанок”. Прокурор опротестував дану постанову. У протесті зазначено, що гр. П. повинен відповідати за дрібне викрадення чужого майна.

Порівняйте склади правопорушень, про які йдеться у завданні, та висловіть свою точку зору щодо обґрунтованості позиції прокурора.

3. 17-річний С. та 12-річний К., які їхали в трамваї разом зі своїм батьком, не заплатили за проїзд. Факт безквиткового проїзду виявив контролер комунального підприємства “Міськелектротранспорт” і запропонував С. та К. сплатити штраф на місці вчинення правопорушення. С. і К. відмовилась сплачувати штраф, посилаючись на те, що вони не мають грошей і взагалі не можуть нести відповідальності, адже не досягли віку, з якого вона настає.

Проаналізуйте ситуацію та визначте, хто у даному випадку має нести відповідальність. З якого віку настає адміністративна відповідальність? Які особливості притягнення до адміністративної відповідальності неповнолітніх осіб?

4. Громадянин Т. був залучений до участі у провадженні в справі про дрібне хуліганство як свідок. При розгляді справи в суді Т. відмовився давати пояснення, посилаючись на те, що він нічого не пам'ятає. Судовий розпорядник склав протокол про вчинення Т. правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 185-3 КУпАП. Суддя розглянув справу стосовно Т. і наклав на правопорушника штраф у розмірі 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи відповідає закону постанова, ухвалена суддею стосовно Т.? Відповідь обґрунтуйте.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення // Бюл. законодавства і юрид. практики України. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – № 4. – С. 5-250 (з наст. змін. та допов.).

Гуржій Т. Предмет адміністративного делікту // Право України. – 2006. – № 7 – С. 25-27.

Коліушко І., Банчук О. Поняття адміністративної відповідальності та адміністративного правопорушення в сучасному українському праві // Там же. – 2008. – № 4 – С. 31-37.

Колпаков В. К. Адміністративне правопорушення (проступок): поняття і співвідношення з іншими деліктами // Підприємство, госп-во і право. – 2003. – №7. – С. 47-51.

Тема 16. Система та види адміністративних стягнень. Правила і строки накладення адміністративних стягнень

Практичне заняття

П л а н

1. Цілі та види адміністративних стягнень. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

2. Загальні правила і строки накладення адміністративних стягнень.

Завдання

1. 15 липня 2009 р. дільничний інспектор склав протокол стосовно гр. І., яким зафіксував факт розпивання останнім спиртних напоїв у громадському місці. Того ж дня І. затримано в маршрутці, де він чіплявся до громадян та нецензурно лявся. Працівник міліції склав протокол, який направлено за підвідомчістю.

Дайте кваліфікацію діям гр. І. та визначте, які примусові заходи можуть бути застосовані до нього.

2. Громадян А. вигулював свого собаку на території дитячого садочка. Дільничний інспектор склав стосовно А. протокол про вчинення ним правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 154 КУпАП. Рішенням адміністративної комісії при виконкомі міської ради на гр. А накладено штраф у розмірі одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Через три місяці після сплати штрафу суддя розглянув справу про вчинення гр. А. правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 2 ст. 154 КУпАП. Постановою судді на гр. А. накладено штраф у розмірі п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи законні рішення, ухвалені стосовно гр. А.? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

3. Інспектором ДАІ складено протокол стосовно гр. Ф., який керував транспортним засобом у стані сп'яніння, через що і пошкодив тролейбус. Зазначений протокол направлено до суду. Суд, розглянувши надіслані матеріали, виніс рішення, яким позбавив Ф. права керування транспортними засобами на строк шість місяців та зобов'язав правопорушника відшкодувати заподіяну шкоду у розмірі двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Керівництво акціонерного товариства, якому належав тролейбус, звернулося зі скаргою до прокурора. У скарзі йшлося про те, що заподіяна правопорушенням шкода значно вища, ніж та, яку має відшкодувати Ф. за рішенням суду, а тому постанову необхідно змінити. Прокурор опротестував постанову суду.

Визначте законність постанови суду та обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по даній справі.

4. Рішенням виконавчого комітету міської ради від 10 лютого 2010 р. на гр. Ф., якому на момент вчинення правопорушення виповнилося 16 років, накладено штраф за завідомо неправдивий виклик міліції. У протоколі засідання виконавчого комітету зазначено, що інтереси неповнолітнього Ф. під час розгляду справи представляв його батько. Останній пояснив, що його син дійсно 1 грудня 2009 р. вчинив дане правопорушення. Однак Ф. навчається у школі, самостійного заробітку не має, а тому він як батько порушника згоден сплатити штраф у розмірі, що буде встановлений рішенням комітету.

Чи законне рішення виконавчого комітету міської ради? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення // Бюл. законодавства і юрид. практики України. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – № 4. – С. 5-250 (з наст. змін. та допов.).

Кінаш Я. Відшкодування шкоди, заподіяної особі незаконним притягненням до адміністративної відповідальності // Право України. – 2002. – № 5. – С. 34-36.

Хорошак Н. В. Адміністративні стягнення за законодавством України: моногр. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2004. – 172 с.

Червякова О. Актуальні питання забезпечення прав громадян, підданих адміністративному арешту // Право України. – 2006. – № 2. – С. 35-37.

Т е м а 17. Дисциплінарна відповідальність за адміністративним правом

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття, сутність та підстави дисциплінарної відповідальності.
2. Співвідношення дисциплінарної та адміністративної відповідальності.

Завдання

1. 5 березня 2010 р. державний службовець С. був звільнений із займаної посади за прогул на підставі п. 4 ст. 40 КЗпП України. Зі слів С., прогул справді мав місце 20 грудня 2009 р., але був зумовлений участю С. у гасінні пожежі. З огляду на надані пояснення, у грудні С. не був притягнутий до дисциплінарної відповідальності.

Новий керівник державного органу, де С. перебував на службі, призначений на посаду 25 лютого 2010 р., питання про прогул порушив повторно і застосував до С. дисциплінарне стягнення у вигляді звільнення.

С. вирішив оскаржити наказ про його звільнення, вважаючи його незаконним, прийнятим на підставі нормативного акта, дія якого на нього, як на державного службовця, не поширюється.

До яких органів гр. С. може звернутися з даною скаргою? Дайте юридичну оцінку ситуації та складіть проект скарги за встановленою формою з посиланнями на необхідні нормативні акти.

2. Помічник прокурора району Ф. 5 грудня 2009 р. був затриманий інспектором ДАІ за керування автомобілем у стані сп'яніння. Протокол про вчинення адміністративного правопорушення направлено прокурору району. Останній після ознайомлення з матеріалами справи й отримання пояснень від по-

рушника видав наказ про накладення дисциплінарного стягнення на Ф. у виді звільнення. 30 січня 2010 р. Ф. оскаржив прокурору області наказ про його звільнення. У скарзі він не заперечував факту вчинення правопорушення, однак оспорував можливість застосування дисциплінарного стягнення за скоєння адміністративного правопорушення.

Визначте законність наказу прокурора району про звільнення Ф. Обґрунтуйте свою позицію щодо можливості задоволення скарги Ф.

3. Державний інспектор з пожежного нагляду наклав на військовослужбовця К. штраф у розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за грубе порушення правил пожежної безпеки. У постанові про накладення штрафу зазначалося, що К. у своїй квартирі збудував камін та розташував вихід димового ходу у вікні.

Чи законні дії інспектора з пожежного нагляду? У якому порядку може бути притягнутий до відповідальності військовослужбовець К. та які примусові заходи можуть бути до нього застосовані?

4. Оперуповноважений районного відділу внутрішніх справ Л. із дружиною і донькою повертався на машині з відпустки. В одному з населених пунктів він перевищив швидкість руху і не відреагував на вимогу інспектора ДАІ зупинитися. Через півгодини автомобіль, яким керував Л., було зупинено. Працівник ДАІ склав протокол про вчинення Л. адміністративного правопорушення й запропонував сплатити штраф. Л. не оспорував допущене порушення і погодився сплатити штраф.

Дайте правову оцінку діям працівника ДАІ. Як необхідно кваліфікувати діяння, вчинені Л.? У якому порядку притягаються до відповідальності особи, які вчинили подібні порушення?

Список нормативно-правових актів та літератури

Дисциплінарний статут прокуратури України: затв. по-

становою Верховної Ради України від 06.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 4. – Ст. 15 (з наст. змін. та допов.).

Дисциплінарний статут Збройних Сил України: затв. Законом України від 24.03.1999 р. // Там же. – 1999. – № 22-23. – Ст. 197 (з наст. змін. та допов.).

Дисциплінарний статут органів внутрішніх справ України: затв. Законом України від 22.02.2006 р. // Там же. – 2006. – № 29. – Ст. 245.

Венедіктов В. С. Критерії розмежування адміністративної та дисциплінарної відповідальності // Пробл. систематизації законодавства України про адміністративні правопорушення у 2-х ч. – Сімферополь, 2006 – Ч. 1. – С. 17-23.

Фролова О. Г. Актуальні питання відповідальності у сфері службової діяльності: навч. посіб. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2006. – 24 с.

Т е м а 18. Адміністративний процес: зміст і загальні риси

Семінарське заняття

П л а н

1. Поняття, його зміст і риси адміністративного процесу.
2. Принципи адміністративного процесу.
3. Суб'єкти адміністративного процесу.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Кузьменко О. В. Адміністративний процес: сутність та структура // Право України. – 2003. – № 2. – С. 22-26.

Перепелюк В. Г. Адміністративний процес: моногр. – Чернівці: Рута, 2001. – С. 13-54.

Тема 19. Структура адміністративного процесу. Види проваджень в адміністративних справах

Практичне заняття

П л а н

1. Структура адміністративного процесу.
2. Провадження в адміністративних справах, їх види.
3. Адміністративна юрисдикція: поняття і риси.

Завдання

1. Наказом Міністерства юстиції України повернуто без державної реєстрації наказ Міністерства внутрішніх справ України “Про затвердження Інструкції з оформлення працівниками ДАІ МВС України матеріалів про адміністративні порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху” у зв’язку з тим, що разом із наказом, поданим на реєстрацію, не надано відомостей про чинні акти з цього питання, інформацію про строки приведення їх у відповідність з новим актом, а також про акти, що втрачають чинність у зв’язку з прийняттям останнього.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з реєстрації нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади.

2. Громадянин І. звернувся із клопотанням про зміну імені до відділу реєстрації актів цивільного стану за місцем постійного проживання. При зверненні І. пред’явив свій паспорт та квитанцію про сплату державного мита.

Через чотири місяці від дати звернення І. отримав листа за підписом керівника відділу реєстрації актів цивільного стану, в якому повідомлялося, що заявлене клопотання не розглядалося, оскільки втрачено запис про народження заявника.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи порушив у даному випадку представник влади закон? Назвіть та охарактери-

зуйте стадії провадження з реєстрації зміни імені.

3. 17-річний Ф. надіслав до виконавчого комітету міської ради листа, в якому просив зареєструвати його як підприємця. До свого звернення Ф. додав: заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця; копію довідки про включення заявника до Державного реєстру фізичних осіб-платників податків та інших обов'язкових платежів; документ, що підтверджує внесення реєстраційного збору за проведення державної реєстрації фізичної особи-підприємця; нотаріально посвідчену письмову згоду батьків на зайняття Ф. підприємницькою діяльністю.

У проведенні державної реєстрації Ф. було відмовлено. В листі за підписом міського голови зазначалося, що Ф. не може бути зареєстрований як підприємець, оскільки на момент звернення із відповідним проханням він не досяг повноліття.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Хто уповноважений вирішувати питання про реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності? Як у даному разі вправі діяти Ф.?

4. ТОВ "Контакт" звернулося до Міністерство праці та соціальної політики України із заявою про видачу ліцензії на провадження господарської діяльності, пов'язаної із посередництвом у працевлаштуванні фізичних осіб за кордоном. Міністерство через 10 днів після отримання заяви повідомило суб'єктові підприємницької діяльності, що дану заяву залишено без розгляду, оскільки до неї не додано зовнішньоекономічного договору (контракту) з іноземним суб'єктом господарювання (роботодавцем чи посередником) про посередництво у працевлаштуванні за кордоном.

Чи законно діяло міністерство? Відповідь обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення. Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження з ліцензування певних видів господарської діяльності.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299 (з наст. змін. та допов.).

Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15.05.2003 р. // Там же. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263 (з наст. змін. та допов.).

Положення про реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 р. // <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.

Порядок розгляду заяв про зміну імені (прізвища, власного імені, по батькові) фізичної особи: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2007 р. // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 52. – Ст. 2115.

Кудря В. Види проваджень за зверненнями громадян до органів виконавчої влади та адміністративні (управлінські) послуги // Право України. – 2006. – № 3. – С. 12-15.

Кузьменко О. В., Любимов А. В. Адміністративне провадження: поняття, види, класифікація // Держава и право: зб. наук. пр. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – Вип. 25. – С. 229-235.

Колпаков В. К. Адміністративна юрисдикція: сутність поняття // Держава і право: зб. наук. пр. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2003. – Вип. 19. – С. 255-258.

Т е м а 20. Завдання, порядок і стадії провадження в справах про адміністративні правопорушення

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Завдання та принципи провадження у справах про

адміністративні правопорушення.

2. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Завдання

1. До суду надійшло два протоколи стосовно гр. В. про вчинення ним правопорушень, передбачених ч. 3 ст. 156 та ч. 1 ст. 160 КУпАП. За ч. 3 ст. 156 протокол було складено посадовою особою виконавчого комітету селищної ради, а за ч. 1 ст. 160 – посадовою особою обласного управління у справах захисту прав споживачів. У протоколах зазначалося, що В., будучи в нетверезому стані, біля магазину торгував з рук алкогольними напоями та тютюновими виробами за цінами, значно нижчими, ніж подібний товар, виставлений у торговельній мережі.

Суддя, розглянувши справу, ухвалив постанову, якою, зважаючи на ст. 36 КУпАП, зобов'язав В. сплатити штраф у розмірі 85 грн. У постанові зазначалося, що В. уперше притягується до адміністративної відповідальності, має малолітню дитину, а його дружина не працює.

Прокурор опротестував цю постанову, зазначивши, що всупереч закону суддя не застосував до порушника передбачену санкціями обох статей конфіскацію предметів торгівлі. Крім того, суддя не звернув уваги на те, що В. учинив правопорушення у стані сп'яніння, що згідно зі ст. 35 КУпАП обтяжує відповідальність.

Назвіть та охарактеризуйте стадії провадження в даній справі. Посилаючись на нормативні положення, визначте законність дій осіб, які склали протоколи про правопорушення. Чи відповідає закону постанова судді? Оцініть позицію прокурора та обміркуйте, яке рішення за результатами розгляду протесту може бути ухвалено.

2. Стосовно гр. М. 6 березня 2009 р. був складений протокол про вчинення ним правопорушення, передбаченого ст. 173 КУпАП. Начальник органу внутрішніх справ, отримавши 5 травня 2009 р. протокол, призначив справу до розгляду на 6 травня 2009 р., про що повідомив гр. М., який у встановлений

час не з'явився. Враховуючи те, що гр. М. своєчасно було повідомлено про місце і час розгляду справи, начальник органу внутрішніх справ за відсутності М. ухвалив постанову про накладення на нього штрафу.

Чи є підстави для скасування постанови про накладення на гр. М. штрафу? Хто, за чиєю ініціативою та в якому порядку може переглянути постанову по даній справі? Яке рішення може бути ухвалено за результатами перегляду справи?

3. Постановою судді від 4 вересня 2009 р. гр. Д. визнано винним у вчиненні правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 130 КУпАП, та накладено стягнення у вигляді позбавлення права керування всіма видами транспортних засобів строком на один рік.

Громадянин Д. не заперечував факту вчинення правопорушення, однак вважав, що до нього застосовано жорстке стягнення. У зв'язку з цим правопорушник звернувся до апеляційного суду області зі скаргою, в якій акцентував увагу на тому, що він вперше притягається до адміністративної відповідальності, щиро розкаюється у скоєному, а також на тому, що його діяльність пов'язана із керуванням транспортними засобами, отже, позбавлення права призведе до втрати ним постійної роботи.

Окресліть порядок оскарження постанови по даній справі. Обміркуйте, яке рішення за результатами розгляду скарги може ухвалити апеляційний суд?

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Кодекс України про адміністративні правопорушення // Бюл. законодавства і юрид. практики України. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – № 4. – С. 5-250 (з наст. змін. та допов.).

Провадження у справах про адміністративні правопорушення: навч. посіб. / В.В. Богуцький, В.В. Богуцька, В.В. Мартиновський. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х.: Вид. СПД Вапнярчук Н.М., 2010. – С. 39-76, 87-110.

**Тема 21. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.
Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення**

Практичне заняття

П л а н

1. Мета застосування і загальна характеристика заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.
2. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
3. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення: поняття і критерії визначення.

Завдання

1. Громадянин А. 11 травня 2010 р. вчинив дрібне хуліганство, за що був затриманий і доставлений уповноваженою особою органів внутрішніх справ у міліцію з метою складання протоколу про адміністративне правопорушення. Про застосування адміністративного затримання йшлося в протоколі про правопорушення, де відзначалося, що А. підданий затриманню до розгляду справи суддею.

Справу було розглянуто 12 травня 2010 р. Суддя визнав А. винним у вчиненні дрібного хуліганства і з урахуванням обставин справи та особи правопорушника застосував до нього стягнення у виді штрафу.

За дорученням гр. А. його адвокат звернувся до адміністративного суду з позовною заявою про визнання дій, пов'язаних із застосуванням адміністративного затримання, такими, що вчинені з порушенням закону.

Дайте юридичний аналіз ситуації. Складіть проект позовної заяви, поданої в інтересах А., та обміркуйте, яке рішення може ухвалити суд за результатами її розгляду.

2. Державний інспектор рибоохорони під час рейду встановив, що гр. А. займається рибальством із порушенням правил. Інспектор оглянув човен та спорядження для рибальства у присутності А. та вилучив зазначені речі до вирішення питання про відповідальність останнього. Про огляд речей та їх вилучення інспектором було зроблено відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Громадянин А. оскаржив дії інспектора керівникові Державної інспекції рибоохорони. У скарзі А. зауважив, що інспектор порушив порядок огляду і вилучення речей, а саме: не врахував, що А. не є власником даних речей, не залучив до огляду двох понятих та не склав окремих протоколів про застосування зазначених заходів забезпечення провадження в справі про адміністративне правопорушення.

Проаналізуйте ситуацію та підготуйте юридично обґрунтовану відповідь на скаргу гр. А.

3. Студенти на практичному занятті з адміністративного права намагалися скласти повний перелік органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Студент В. стверджував, що органи Служби безпеки України, прокуратури та митні органи не можна включати до означеного переліку, оскільки КУпАП не містить статей, якими визначено справи, віднесені до їх підвідомчості. Більшість із присутніх на занятті не погодилися з цією точкою зору, посилаючись на те, що крім згаданого кодексу існують інші нормативно-правові акти, що уповноважують представників цих органів вирішувати питання про адміністративну відповідальність фізичних осіб.

Висловіть свою точку зору щодо даних тверджень. Свою позицію обґрунтуйте, посилаючись на нормативні положення.

4. Дільничним інспектором був затриманий гр. Х. у зв'язку з тим, що він розпивав спиртні напої на автобусній зупинці. Під час складання стосовно Х. протоколу про адмініст-

ративне правопорушення з'ясувалося, що він двічі протягом року піддавався адміністративному стягненню за появу в громадських місцях у п'яному вигляді. Враховуючи це, начальник органу внутрішніх справ вирішив складений протокол направити до суду, а гр. Х затримати до розгляду суддею справи.

Чи відповідає вимогам закону рішення начальника органу внутрішніх справ? Відповідь обґрунтуйте.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення // Бюл. законодавства і юрид. практики України. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – № 4. – С. 5-250 (з наст. змін. та допов.).

Провадження у справах про адміністративні правопорушення: навч. посіб. / В.В. Богуцький, В.В. Богуцька, В.В. Мартиновський. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х.: Вид. СПД Вапнярчук Н.М., 2010. – С. 55-65, 77-86.

Весельська Т. Адміністративне затримання особи: українські реалії та міжнародний досвід // Право України. – 2010. – № 2. – С. 243-249.

Тема 22. Адміністративна юстиція та адміністративне судочинство в Україні

Практичне заняття

П л а н

1. Поняття та моделі адміністративної юстиції.
2. Адміністративне судочинство: поняття і завдання.
3. Кодекс адміністративного судочинства України, його структура.

Завдання

1. У травні 2006 р. гр. К. звернулася до районного суду

із позовом до податкової адміністрації в області про визнання протиправними дій останньої та відшкодування моральної шкоди у розмірі 25000 грн.

У судовому засіданні позивачка пояснила, що їй стало відомо про те, що перший заступник голови податкової адміністрації звертався із запитом до міської клінічної лікарні про стан її здоров'я, про що був зроблений запис в її амбулаторній картці.

Позивачка двічі просила керівника податкової адміністрації надати їй копії запиту та відповіді лікарні, однак останній не відреагував на її звернення. У судовому засіданні К. надала копії відповідних заяв, надісланих керівникові податкової адміністрації листом із повідомленням.

Позивачка вважала, що їй завдано моральної шкоди у розмірі 25000 грн., оскільки внаслідок незаконного збирання керівником податкової адміністрації щодо неї інформації вона дуже знервувалася, вимушена була пояснювати всім своїм знайомим, у зв'язку з чим зазначений запит надіслано до лікарні.

За правилами якого процесуального акта має розглядатися даний позов? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

2. При затриманні гр. Н., який брав участь у несанкціонованій демонстрації, працівник міліції наніс йому кілька ударів гумовою палицею по голові та шиї за те, що Н. відмовлявся сідати у патрульну машину.

Про наявність у Н. ушкоджень, які можуть бути наслідком нанесення ударів палицею по голові та шиї, йшлося у довідці медичної установи, до якої звернувся Н. зі скаргами на погане самопочуття й проханням надати йому відповідну допомогу.

Після одужання Н. звернувся до правоохоронних органів із заявою, яка містила інформацію про нанесення йому працівником міліції тілесних ушкоджень. До заяви Н. додав зазначену довідку медичної установи. У порушенні кримінальної справи Н. було відмовлено, про що останній був повідомлений у встановленому законом порядку.

Громадянин Н. вирішив оскаржити постанову про від-

мову в порушенні кримінальної справи.

У якому порядку гр. Н. може оскаржити постанову про відмову в порушенні кримінальної справи? Якщо за результатами розгляду скарги буде встановлено законність зазначеної постанови і Н. вважатиме таке рішення обґрунтованим, чи вправі він звернутися до суду із позовом про визнання дій працівника міліції неправомірними? Яким процесуальним актом має керуватися суд при розгляді такого позову?

3. Стосовно гр. С. був складений протокол про вчинення адміністративного правопорушення, відповідальність за яке передбачена ч. 1 ст. 130 КУпАП. Уповноважена особа ДАІ, керуючись ст. 265-1 КУпАП, тимчасово вилучила у С. посвідчення водія, про що зроблено запис у протоколі про правопорушення. Протокол надіслано до суду для вирішення питання про відповідальність С.

Громадянин С. не заперечував факту вчинення порушення, однак вважав, що посвідчення водія вилучено у нього незаконно, тому вирішив оскаржити вилучення до суду.

Чи належить розгляд справи про адміністративне правопорушення, вчинене С., до компетенції адміністративного суду? За правилами якого акта суд розглядатиме таку справу? Яким процесуальним актом має керуватися С. при оскарженні вилучення посвідчення водія? Обґрунтуйте свої відповіді, посилаючись на нормативні положення.

4. Громадянин Сирії В. прибув до України в особистих справах й перебував на території нашої держави на законних підставах. Двічі за один рік він був притягнутий до адміністративної відповідальності. Начальник районного відділу внутрішніх справ прийняв рішення про видворення В. за межі України. В., мотивуючи тим, що за вчинені діяння він вже зазнав покарання і немає необхідності застосовувати до нього такий захід, як видворення, зажадав звернутися до суду із позовом про скасування рішення начальника районного відділу внутрішніх справ.

До якого із судів загальної юрисдикції має звернутися

громадянин Сирії В.? Обґрунтуйте свою позицію щодо рішення по цій справі.

Список нормативно-правових актів та літератури

Кодекс адміністративного судочинства України: Прийнятий Верховною Радою України 06.07.2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 35-36, № 37. – Ст. 446 (з наст. змін та допов.).

Адміністративне судочинство України: підруч. / за ред. О.М. Пасенюка. – К.: Юрінком Інтер, 2009. – С. 64-90, 155-187.

Битяк Ю. П., Писаренко Н. Б. Реалізація громадянами права на судовий захист у відносинах за участю Служби безпеки України // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. – Вип. 100. – С. 226-233.

Писаренко Н. Б. Історія розвитку адміністративної юстиції в Україні // Державне буд-во та місцеве самоврядування. – Х.: Право, 2003. – № 4. – С. 112-117.

Писаренко Н. Б. До питання про розмежування компетенції судів загальної юрисдикції // Судоустрій і судочинство в Україні. – 2007. – № 1. – С. 14-18.

Тема 23. Способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні: загальна характеристика

Самостійна робота

П л а н

1. Поняття законності та дисципліни в державному управлінні.

2. Способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Адміністративно-правове забезпечення прав і свобод людини і громадянина: навч. посіб. / І.О. Іерусалімова, І.О. Іерусалімов, П.М. Павлик, Ж.В. Удовенко. – К.: Знання, 2007. – 223 с.

Гаращук В. М. Суть, принципи та гарантії законності // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2000. – Вип. 42. – С. 106-112.

Март'янов І. В. Нагляд прокуратури і контроль державних органів – способи забезпечення законності в державному управлінні // Акт. пробл. держави і права. – О.: Юрид. л-ра, 2003. – № 19. – С. 214-217.

Т е м а 24. Контроль у державному управлінні

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Контроль у державному управлінні, його сутність та юридичні підстави.
2. Види контролю в державному управлінні.
3. Контроль з боку спеціалізованих контролюючих органів.

Завдання

1. Головний державний санітарний лікар міста тимчасово призупинив діяльність текстильного комбінату за порушення санітарних норм. Своєю постановою він наклав на керівника комбінату адміністративне стягнення у виді штрафу в розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а до комбінату застосував фінансову санкцію у виді штрафу в розмірі 50% вартості випущеної продукції. Керівник комбінату заперечував

проти цього, вважаючи, що головний санітарний лікар тричі застосував примусові заходи за вчинення одного правопорушення: призупинив діяльність комбінату, наклав штраф на нього, застосував санкцію до комбінату.

Зробіть юридичний аналіз ситуації. Чи законно діяв головний державний санітарний лікар міста? Які види заходів адміністративного примусу були застосовані у даному випадку?

2. Обласне управління контрольно-ревізійної служби України здійснило перевірку фінансової діяльності державного підприємства і виявило порушення законодавства. Своїми постановами начальник управління наклав на директора та головного бухгалтера підприємства адміністративні стягнення у виді штрафів у розмірі 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і зобов'язав їх у двотижневий строк ліквідувати причини, що призвели до порушення. Директор підприємства заперечував свою винуватість, мотивуючи тим, що за фінансову діяльність підприємства відповідає головний бухгалтер.

Зробіть обґрунтований висновок щодо законності рішень начальника обласного КРУ.

3. Громадянин К. звернувся до об'єднання споживачів зі скаргою на підприємця С. У скарзі К. відзначав, що підприємець реалізує неякісний товар та відмовляє в його заміні. Об'єднання споживачів провело перевірку діяльності підприємця, за результатами якої ухвалило рішення про притягнення С. до відповідальності за ст. 155-2 КУпАП та накладення на нього штрафу в розмірі 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Підприємець сплачувати штраф відмовився і звернувся до суду з позовом про визнання незаконними дій об'єднання споживачів.

Дайте юридичний аналіз ситуації та обґрунтуйте свою позицію щодо рішення суду по даній справі.

4. Виконавчий комітет однієї з селищних рад прийняв рішення, яким заборонив мешканцям приватних будинків се-

лища в зимовий період користуватися опалювальними приладами з 22 до 7 год, мотивуючи це посиленням протипожежних заходів. Цим же рішенням щодо порушників була встановлена адміністративна відповідальність у виді штрафу в розмірі двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Прокурор району визнав рішення виконкому незаконним і опротестував його.

Чи є підстави для протесту? Складіть проект акта прокурорського реагування.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 53. – Ст. 793 (з наст. змін. та допов.).

Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 30. – Ст. 379 (з наст. змін. та допов.).

Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. // Там же. – 1993. – № 13. – Ст. 110 (з наст. змін. та допов.).

Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 р. // Там же. – 1994. – № 27. – Ст. 218 (з наст. змін. та допов.).

Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. // Там же. – 1997. – № 24. – Ст. 170 (з наст. змін. та допов.).

Гарашук В.М. Система контролюючих органів та їх повноваження: загальний огляд // Державне буд-во та місцеве самоврядування. – Х.: Право, 2003. – № 5. – С. 67-74.

Державний контроль у сфері виконавчої влади // Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Ін Юре, 2002. – С. 427-510.

Сушко Л. Зміст контрольної діяльності органів державної влади // Право України. – 2006. – № 11 – С. 118-120.

Тема 25. Прокурорський нагляд у державному управлінні

Самостійна робота

П л а н

1. Поняття, мета і завдання прокурорського нагляду в державному управлінні.
2. Предмет прокурорського нагляду в державному управлінні.
3. Повноваження прокурора при здійсненні нагляду в державному управлінні.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про прокуратуру: Закон України від 05.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 53. – Ст. 793 (з наст. змін. та допов.).

Гаращук В. М. Проблеми організаційного забезпечення контролю й нагляду в державному управлінні // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2005. – Вип. 71. – С. 100-113.

Акти прокуратури: підготовка і внесення: навч. посіб. / Ю.Є. Полянський, В.В. Долежан. – О.: Юрид. л-ра, 2003. – 245 с.

Тема 26. Контроль в державному управлінні з боку інститутів громадянського суспільства

Самостійна робота

П л а н

1. Державний та недержавний контроль в управлінні: їх співвідношення.

2. Контрольні повноваження інститутів громадянського суспільства.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Денисюк С. В. Сутність громадського контролю: співвідношення понять у теорії та законодавстві // Акт. пробл. держ. упр. – 2008. – № 2. – С. 341-347.

Клюев О. Проблеми розвитку громадського контролю за правоохоронною діяльністю органів внутрішніх справ // Підприємство, госп-во і право. – 2006. – № 2. – С. 66-69.

Федоровська О. Громадський контроль в галузі охорони довкілля // Право України. – 2006. – № 2 – С. 113-115.

Цивільний контроль за діяльністю міліції: організаційно-правові питання: наук.-практ. посіб. / за заг. ред. М.І. Іншина, О.М. Музичук, Р.С. Веприцького. – Х. – 2008. – С. 6-34.

Т е м а 27. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Звернення громадян, їх види.
2. Вимоги до звернень громадян.
3. Порядок розгляду звернень громадян.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256 (з наст. змін. та допов.).

Баклан О. Про звернення громадян: деякі питання правотворчості та правозастосування // Право України. – 2007. – № 3. – С. 89-92.

Тимошук В. П. Деякі недоліки правового регулювання розгляду звернень громадян // Бюл. М-ва юстиції України. – 2006. – № 4. – С. 113-122.

Янюк Н. Право громадян на звернення до органів влади: форми його реалізації // Вибори та демократія. – 2006. – № 1. – С. 85-89.

Т е м а 28. Адміністративно-правові режими

П р а к т и ч н е з а н я т т я

П л а н

1. Поняття та види адміністративно-правових режимів.
2. Заходи, які запроваджуються при встановленні адміністративно-правових режимів, їх характер.
3. Гарантії забезпечення законності в умовах адміністративно-правового режиму.

Завдання

1. Наказом начальника міжрайонної державної податкової інспекції скасовано допуск до державної таємниці, наданий оперуповноваженому податкової міліції гр. А. Підставою для скасування став акт спеціальної експертизи Служби безпеки України, в якому вказано, що А. виїжджав у республіку Білорусь протягом 2009-2010 рр., але не інформував про це начальника інспекції та відповідального за забезпечення режиму секретності. Отже, гр. А. не виконав взятого на себе письмового зобов'язання щодо допуску до державної таємниці, чим порушив вимоги ст. 28 Закону України “Про державну таємницю”.

Громадянин А. оскаржив даний наказ до начальника обласного управління державної податкової адміністрації, посилаючись на те, що його поїздки в Білорусь не стосувалися службової діяльності, а мали виключно приватний характер.

Яке рішення по скарзі має прийняти начальник управління податкової адміністрації?

2. Громадянин В. разом із дружиною та дітьми на своєму автомобілі прямував до родичів, які мешкають у Новоазовському районі Донецької області. Працівник Державної прикордонної служби зупинив автомобіль та пояснив, що оскільки транспортний засіб знаходиться у прикордонній смузі, то його водій та пасажир повинні надати для перевірки документи, які посвідчують їх особу. Крім того представник влади захотів оглянути автомобіль.

Громадянин В. висловив заперечення щодо таких вимог. На його думку, по-перше, зупиняти та оглядати транспортні засоби вправі тільки працівники ДАІ і, по-друге, громадяни не зобов'язані постійно мати при собі документи, що посвідчують їх особу.

Чи законні вимоги працівника Державної прикордонної служби? Які правила можуть запроваджуватися при встановленні прикордонного режиму?

3. Президент України ухвалив Указ “Про оголошення території міста Калуш Івано-Франківської області зоною надзвичайної екологічної ситуації”. Підставою для прийняття рішення про запровадження такого адміністративно-правового режиму стало виникнення на території м. Калуш небезпечної для життя і здоров'я людей екологічної ситуації, зумовленої наслідками функціонування місцевого хімічного комбінату. Указом також встановлювалося, що роботу хімічного комбінату необхідно призупинити. Директор комбінату відмовився виконувати рішення глави держави щодо призупинення роботи підприємства, оскільки вважав, що воно є незаконним і передбачає втручання в господарську діяльність.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 2. – Ст. 5 (з наст. змін та допов.).

Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. // Там же. – 1994. – № 16. – Ст. 93 (з наст. змін. та допов.).

Про зону надзвичайної екологічної ситуації: Закон України від 13.07.2000 р. // Там же. – 2000. – № 42. – Ст. 348 (з наст. змін. та допов.).

Положення про прикордонний режим: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1998 р. // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 30. – С. 33 (з наст. змін. та допов.).

Адміністративно-правові режими: їх призначення, зміст та види // Виконавча влада і адміністративне право / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Ін Юре, 2002. – С. 103-114.

Берлач А., Сіліна А. Управління у сфері запобігання і ліквідації наслідків надзвичайної ситуації в Україні: правові та організаційні засади // Право України. – 2006. – № 8. – С. 16-19.

Т е м а 29. Правові засади управління економікою

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Характер державного управління економікою.
2. Система органів управління економікою.
3. Загальна характеристика діяльності органів управління економікою.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 9. – Ст. 79.

Положення про Міністерство економіки України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 29.05.2007 р. // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 39. – Ст. 1563 (з наст. змін. та допов.).

Рябченко О. Поняття і принципи державного регулювання економіки України // Адміністративне право в контексті європейського вибору України: зб. наук. пр. – К.: Міленіум, 2004. – С. 95-99.

Т е м а 30. Управління освітою і наукою

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Правові засади управління освітою і наукою.
2. Система органів управління освітою і наукою.
3. Функції і компетенція органів управління освітою і наукою.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про освіту: Закон України в редакції від 23.03.1996 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 21. – Ст. 84 (з наст. змін. та допов.).

Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України в редакції від 01.12.1998 р. // Там же. – 1999. – № 2–3. – Ст. 20 (з наст. змін. та допов.).

Вікторов В. Нові моделі управління освітою // Вища освіта України. – 2005. – № 2. – С. 66-71.

Т е м а 31. Управління охороною здоров'я

С а м о с т і й н а р о б о т а

П л а н

1. Правові засади управління охороною здоров'я.
2. Система органів управління охороною здоров'я.

3. Функції і компетенція органів управління охороною здоров'я.

Список нормативно-правових актів та літератури

Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 4. – Ст. 19 (з наст. змін та допов.).

Положення про Міністерство охорони здоров'я України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 02.11.2006 р. // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 45. – Ст. 300 (з наст. змін та допов.).

Основні концептуальні напрями реформування системи охорони здоров'я: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 17.02.2010 р. // Там же. – 2010. – №15. – Ст. 704.

Гладун З. Адміністративно-правові питання державного контролю у сфері охорони здоров'я // Право України. – 2005. – № 5. – С. 25-28.

Гладун З. Адміністративно-правовий статус Міністерства охорони здоров'я України // Там же. – 2006. – № 7. – С. 15-19.

Пліш Б., Волошенко Л., Жук В. Державне управління охороною здоров'я в умовах реформування галузі: аналіз світового досвіду та шляхи використання в Україні // Вісн. Укр. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2002. – №1. – С. 161-168.

Тема 32. Державне управління інформаційними ресурсами

Самостійна робота

П л а н

1. Правові засади управління інформаційними ресурсами.
2. Система органів управління інформаційними ресурсами.
3. Форми і методи управління інформаційними ресурсами.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 651 (з наст. змін та допов.).

Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України від 16.11.1992 р. // Там же. – 1993. – № 1. – Ст. 1 (з наст. змін та допов.).

Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.1993 р. // Там же. – 1994. – № 10. – Ст. 43 (з наст. змін та допов.).

Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23.09.1997 р. // Там же. – 1997. – № 49. – Ст. 299 (з наст. змін та допов.).

Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: затв. Законом України від 09.01.2007 р. // Там же. – 2007. – № 12. – Ст. 102.

Бойко І. В. Проблеми забезпечення прав громадян в інформаційній сфері // Вісн. АПрН України. – 2007. – № 4(51). – С. 176-182.

Конституційно-правовий статус органів державної влади в інформаційній галузі // Органи державної влади в Україні / за ред. В. Ф. Погорілка. – К.: Ін-т держави і права НАН України ім. В. М. Корецького, 2002. – С. 442-470.

Червякова О. Б. Адміністративно-правовий статус громадянина в інформаційних відносинах // Державне буд-во та місцеве самоврядування. – Х.: Право, 2005. – Вип. 10. – С. 33-41.

Червякова О. Б. Право неповнолітніх на персоналізовану інформацію потребує захисту // Вісн. прокуратури. – 2007. – № 10. – С. 80-85.

Червякова О. Б. Інформаційні ресурси як об'єкт державного управління // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. – Вип. 101. – С. 114-122.

Тема 33. Управління обороною і національною безпекою

Семинарське заняття

П л а н

1. Правові засади управління обороною і національною безпекою.
2. Система органів управління обороною і національною безпекою.
3. Компетенція органів управління обороною і національною безпекою.
4. Форми і методи управління обороною і національною безпекою.

Список нормативно-правових актів та літератури

Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 27. – Ст. 382 (з наст. змін. та допов.).

Про Раду Національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. // Там же. – 1998. – № 35. – Ст. 237 (з наст. змін. та допов.).

Про оборону України: Закон України в редакції від 05.10.2000 р. // Там же. – 2000. – № 49. – Ст. 420 (з наст. змін. та доп.).

Про Збройні Сили України: Закон України в редакції від 05.10.2000 р. // Там же. – 2000. – № 48. – Ст. 410 (з наст. змін. та допов.).

Про основи національної безпеки України: Закон України від 15.06.2003 р. // Там же. – 2003. – № 39. – Ст. 351 (з наст. змін. та допов.).

Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 12.02.2007 р. // Офіц. вісн. України. – 2007. – № 11. – Ст. 389.

Концепція реформування Служби безпеки України: затв. Указом Президента України від 20.03.2008 р. // Там же. – 2008. – № 27. – Ст. 836.

Положення про Міністерство оборони України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.2006 р. // Там же. – 2006. – № 31. – Ст. 2237 (з наст. змін. та допов.).

Настюк В. Я. Адміністративно-правові режими у сфері національної безпеки та протидії тероризму: моногр. – К.: НКЦ, 2008. – 245 с.

Пилипчук В.Г. Правові основи діяльності державних органів та військових формувань у сфері національної безпеки України: навч. посіб. – Х.: Право, 2008. – 150 с.

Система і компетенція державних органів зі спеціальним статусом у сфері національної безпеки України: моногр. / В.Г. Пилипчук, О.П. Дзьобань, В.Я. Настюк. – Х.: Право, 2009. – 200 с.

Т е м а 34. Організаційно-правові засади управління внутрішніми справами

Семінарське заняття

П л а н

1. Правові засади управління внутрішніми справами.
2. Система органів внутрішніх справ, їх завдання і функції.
3. Загальна характеристика форм і методів діяльності органів внутрішніх справ.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про міліцію: Закон України від 20.12.1990 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1991. – № 4. – Ст. 20 (з наст. змін. та допов.).

Про внутрішні війська Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 26.03.1992 р. // Там же. – 1992. – № 29. – Ст. 397 (з наст. змін. та допов.).

Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України: Закон України від 10.01.2002 р. // Там же. – 2002. – № 16. – Ст. 115 (з наст. змін. та допов.).

Положення про Міністерство внутрішніх справ України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 04.10.2006 р. // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 40. – Ст. 2687 (з наст. змін. та допов.).

Матюхіна Н. П. Муніципальна поліція: окремі сторінки минулого та сьогодення (зарубіжний досвід) [Електронний ресурс] // Форум права. – 2009. – № 3. – С. 431-435. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2009-3/09mnpzd.pdf>.

Фролова О. Г. До історії розвитку теоретичних засад управління в органах внутрішніх справ України // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. – Вип. 105. – С. 178-185.

Фролова О.Г. Сфера внутрішніх справ як об'єкт управління // Там же. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2008. – Вип. 97. – С. 69-76.

Т е м а 35. Організаційно-правові засади управління юстицією

Семінарське заняття

П л а н

1. Зміст і характер державного управління юстицією.
2. Органи управління юстицією.
3. Форми і методи державного управління юстицією.

С п и с о к н о р м а т и в н о - п р а в о в и х а к т і в т а л і т е р а т у р и

Про адвокатуру: Закон України від 19.12.1992 р. // Ві-

дом. Верхов. Ради України. – 1993. – № 9. – Ст. 62 (з наст. змін. та допов.).

Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. // Там же. – 1993. – № 39. – Ст. 383 (з наст. змін. та допов.).

Про органи реєстрації актів громадянського стану: Закон України від 24.12.1993 р. // Там же. – 1994. – № 14. – Ст. 78 (з наст. змін. та допов.).

Про Вищу раду юстиції: Закон України від 15.01.1998 р. // Там же. – 1998. – № 25. – Ст. 146 (з наст. змін. та допов.).

Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 р. // Там же. – 1998. – № 36-37. – Ст. 243 (з наст. змін. та допов.).

Положення про Міністерство юстиції України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 14.11.2006 р. // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 45. – Ст. 3020 (з наст. змін. та допов.).

Положення про Державну судову адміністрацію України: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2009 р. // Там же. – 2009. – № 3. – Ст. 87.

Черненко Л. Процедури надання послуг у сфері реєстрації актів громадянського (цивільного) стану // Юрид. Україна. – 2009. – № 8. – С. 51-54.

Федькович О. Оновлені напрями діяльності органів юстиції у сфері правосуддя // Право України. – 2006. – № 9. – С. 86-89.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Адміністративне право” та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та робота з літературою до них;
- підготовка до практичних та семінарських занять, виконання завдань за темами практичних занять;
- робота в інформаційних мережах;
- складання конспектів за темами, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється в процесі поточного модульного контролю знань та підсумкового оцінювання успішності студентів під час сесії.

7. ПОТОЧНИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Опис предмета курсу

Курс	Напря́м, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу (структура залікового кредиту)
Кількість кредитів ECTS: 6,5	6.0601 “Право”	Обов’язкова:
Модулів: 3	7.06001 “Спеціаліст”	Модуль I Лекції: 80 Практичні (семінарські) заняття: 48
Змістових модулів: 7		Модуль II Індивідуальна робота: 22
Загальна кількість годин: 234		Модуль III Самостійна робота: 84
Тижневих годин: 4-6		Види контролю: поточний модульний контроль; іспит

Організація поточного модульного контролю

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни

“Адміністративне право” здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК).

Завданням ПМК є перевірка розуміння та засвоєння матеріалу відповідного змістового модуля, здатності осмислити зміст теми чи розділу навчальної програми, умінь застосовувати отримані знання при вирішенні професійних завдань.

Об’єктом поточного контролю знань студентів є:

- рівень знань за результатами практичних та семінарських занять;
- виконання модульних контрольних завдань у формі тестування (у тому числі, з використанням комп’ютерних технологій).

Оцінювання результатів ПМК здійснюється викладачем після вивчення тем кожного змістового модуля.

Змістові модулі I, II, IV, V, VI, VII оцінюються від 0 до 5 балів, а модулі I-III – від 0 до 10 балів.

Оцінка складається з двох компонентів:

- від 0 до 2 балів по всіх змістових модулях виставляється студенту за результатами роботи на практичних та семінарських заняттях;
- від 0 до 3 балів виставляється за виконання модульних контрольних завдань по змістових модулях I, II, IV, V, VI, VII.

За виконання модульних контрольних завдань по модулях I-III виставляється від 0 до 8 балів.

Перелік тестів, питань та завдань, порядок і час їх складання, критерії оцінювання визначаються кафедрою і доводяться до відома студентів на початку навчального року.

Підсумковий бал за результатами ПМК визначається на останньому практичному чи семінарському занятті відповідного семестру. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами ПМК складає 40 балів. Результати ПМК вносяться до відомості обліку поточної успішності та є основою для визначення загальної успішності студента з навчальної дисципліни.

У разі невиконання завдань ПМК з об’єктивних причин студент може за дозволом декана може скласти їх до наступного ПМК. Час та порядок складання визначається деканатом разом з кафедрою.

8. ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців індивідуальна робота студента може включати:

- анотацію прочитаної додаткової літератури з навчальної дисципліни, бібліографічний опис літератури;
- конспектування монографічної літератури з тематики навчальної дисципліни;
- підготовку есе (рефератів) та їх презентацію на практичних (семінарських) заняттях;
- зібрання постатейного матеріалу та письмовий аналіз статті (статей) Кодексу України про адміністративні правопорушення, Митного кодексу України або Кодексу адміністративного судочинства України;
- підготовку та формування матеріалів справи про адміністративне правопорушення;
- роботу в студентському науковому гуртку, написання наукових доповідей та їх презентацію на засіданнях гуртка, опублікування наукових статей та тез наукових доповідей, участь у конференціях.

Тематику та форму індивідуальної роботи студент визначає на початку навчального року за погодженням з кафедрою. Організацію, контроль та оцінювання якості виконання індивідуальної роботи студента здійснює керівник, який закріплюється кафедрою за студентською учбовою групою. Індивідуальна робота надається на кафедру для перевірки за 20 днів до початку екзаменаційної сесії.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за результатами індивідуальної роботи, становить 10 балів.

9. ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

Підсумкове оцінювання рівня знань студентів з навчальної дисципліни “Адміністративне право” здійснюється на основі результатів поточного модульного контролю (ПМК), індивідуальної роботи та підсумкового контролю знань студентів (ПКЗ) за 100-бальною шкалою.

Результати ПМК та індивідуальної роботи студентів оцінюються в діапазоні від 0 до 50 балів. Завдання, що виносяться на ПКЗ, – від 0 до 50 балів.

ПКЗ проводиться у формі іспиту з вузлових питань, відповідь на які має бути творчою й ілюструвати уміння використовувати отримані знання. Питання, які включаються до екзаменаційних білетів, доводяться до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни.

До відомості обліку підсумкової успішності заносяться сумарні результати в балах, які виставлені за результатами ПМК, індивідуальної роботи та ПКЗ.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку згідно такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80-89
C	ДОБРЕ – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75-79

Закінчення

D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70-74
E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії		60-69
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно попрацювати перед тим, як перескласти	2	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		1-34

10. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

1. Поняття і основні риси державного управління.
2. Сутність виконавчої влади, її співвідношення з державним управлінням та адміністративним правом.
3. Адміністративне право України як галузь права, його предмет.
4. Метод і система адміністративного права України.
5. Зв'язок адміністративного права з іншими галузями українського права.
6. Поняття, особливості та види адміністративно-правових норм.
7. Джерела адміністративного права України.
8. Особливості систематизації адміністративного права України.
9. Поняття, основні риси та види адміністративно-правових відносин.
10. Адміністративно-правовий статус громадян України.
11. Звернення громадян, їх види.
12. Порядок розгляду звернень громадян згідно Закону України “Про звернення громадян”.
13. Особливості адміністративно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні.
14. Поняття, ознаки та правове положення органів виконавчої влади.
15. Види органів виконавчої влади.
16. Система органів виконавчої влади та принципи її побудови.
17. Повноваження Президента України у сфері виконавчої влади.
18. Компетенція та форми діяльності Кабінету Міністрів України за Законом України “Про Кабінет Міністрів України”.
19. Центральні органи виконавчої влади, їх види.
20. Міністерства в системі центральних органів виконавчої влади.

21. Повноваження і форми діяльності місцевих державних адміністрацій.
22. Поняття, види та принципи державної служби в Україні.
23. Законодавчі засади державної служби в Україні.
24. Поняття та види державних службовців.
25. Правове регулювання проходження державної служби.
26. Правові засади діяльності бюджетних організацій.
27. Особливості дисциплінарної відповідальності державних службовців.
28. Поняття та види функцій державного управління.
29. Поняття форм державного управління, їх види.
30. Поняття правових актів державного управління, їх юридичне значення.
31. Класифікація актів державного управління та їх дія.
32. Адміністративний договір як форма управлінської діяльності.
33. Вимоги, що ставляться до актів державного управління, наслідки їх недотримання.
34. Поняття адміністративно-правових методів, їх види.
35. Адміністративний примус, види його заходів.
36. Адміністративно-попереджувальні заходи, їх види та суть.
37. Заходи адміністративного припинення, їх види та суть.
38. Поняття й основні риси адміністративної відповідальності.
39. Завдання, система і чинність законодавства України про адміністративні правопорушення.
40. Адміністративне правопорушення, його поняття та склад.
41. Суб'єкти адміністративних правопорушень.
42. Особливості відповідальності неповнолітніх в віці від 16 до 18 років.
43. Особливості адміністративної відповідальності по-

садових осіб.

44. Відповідальність військовослужбовців за вчинення адміністративних правопорушень.

45. Особливості відповідальності за порушення правил дорожнього руху.

46. Особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб.

47. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність.

48. Цілі адміністративних стягнень, їх види.

49. Попередження та штраф як адміністративні стягнення.

50. Оплатне вилучення і конфіскація предметів як адміністративні стягнення.

51. Позбавлення спеціального права, наданого громадянинуві, як вид адміністративного стягнення.

52. Громадські роботи як вид адміністративного стягнення.

53. Виправні роботи й адміністративний арешт як адміністративні стягнення.

54. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

55. Загальні правила накладення стягнень за адміністративні правопорушення. Строки накладення адміністративних стягнень

56. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за адміністративний проступок.

57. Адміністративний процес: зміст, загальні риси, особливості.

58. Структура адміністративного процесу та характеристика окремих видів проваджень.

59. Дисциплінарне провадження: завдання, стадії, особливості.

60. Дисциплінарне провадження: завдання, стадії, особливості.

61. Адміністративна юрисдикція: загальні риси, принципи.

62. Адміністративна юстиція: поняття, моделі та особливості становлення в Україні.

63. Адміністративне судочинство в Україні: завдання та принципи.

64. Завдання і порядок провадження в справах про адміністративні правопорушення.

65. Засоби забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

66. Адміністративне затримання.

67. Протокол про адміністративне правопорушення.

68. Постанова по справі про адміністративне правопорушення.

69. Види рішень, що приймаються по скарзі чи протесту на постанову про накладення адміністративного стягнення.

70. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

71. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.

72. Правове положення і повноваження адміністративних комісій.

73. Справи про адміністративні правопорушення, підвідомчі органам внутрішніх справ.

74. Справи про адміністративні правопорушення, підвідомчі судам (суддям).

75. Порядок оскарження та опротестування постанови по справі про адміністративне правопорушення.

76. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління.

77. Поняття режиму законності та дисципліни в державному управлінні.

78. Способи забезпечення законності та дисципліни в державному управлінні: загальна характеристика.

79. Контроль в державному управлінні: поняття, зміст та види.

80. Контроль органів виконавчої влади загальної компетенції.

81. Судовий контроль в державному управлінні.

82. Відомчий та міжвідомчий контроль.
83. Судовий контроль в державному управлінні.
84. Контрольні повноваження державних інспекцій та служб.
85. Прокурорський нагляд в державному управлінні, його форми та методи.
86. Поняття і види адміністративно-правових режимів.
87. Надзвичайні режими: їх види.
88. Галузеве управління: його зміст. Особливості міжгалузевого та регіонального управління.
89. Організаційно-правові засади управління митною справою в Україні.
90. Митний контроль. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.
91. Система і повноваження органів управління освітою.
92. Організація державного управління наукою.
93. Система і повноваження органів управління охороною здоров'я населення.
94. Організаційно-правові засади управління обороною.
95. Збройні Сили України: їх види та комплектування.
96. Організаційно-правові засади управління національною безпекою.
97. Система, правове положення та зміст роботи органів внутрішніх справ.
98. Громадський порядок та громадська безпека, адміністративно-правові заходи їх охорони.
99. Юрисдикційні повноваження органів внутрішніх справ.
100. Дозвільна система органів внутрішніх справ.
101. Організаційно-правові засади управління юстицією.
102. Реєстрація актів громадянського стану.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	3
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних, семінарських занять та самостійної роботи.....	5
3. Програма навчальної дисципліни “Адміністративне право”.....	8
4. Список основної літератури.....	21
5. Завдання до практичних і семінарських занять та самостійної роботи.....	22
6. Самостійна робота студентів.....	77
7. Поточний модульний контроль знань студентів.....	78
8. Індивідуальна робота студентів.....	80
9. Підсумкове оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни “Адміністративне право”.....	81
10. Контрольні питання до іспиту з навчальної дисципліни “Адміністративне право”.....	83